

Tržaški Slovenci zahtevajo izvajanje statuta

Glavni svet Slovenske gospodarsko-kulturne zveze v Trstu je minulo nedeljo obravnaval položaj, ki je nastal za tamošnje slovensko prebivalstvo, odkar sta Trst in bližnja okolica pod italijansko civilno upravo.

Na zasedanju, kateremu so prisostvovali tudi zastopniki slovenskih organizacij iz Goriške in Beneške Slovenije, je bilo poudarjeno, da po več kot štirih mesecih odkar je po londonskem sporazumu začel veljati tudi Posebni narodnostni statut, italijanska uprava še vedno ni pričela izvajati njegovih določil. Zato so v soglasno sprejeti spomenici postavili vladnemu komisarju za Tržaško ozemlje dr. Palamari vrsto najnujnejših zahtev, ki naj se izvedejo v soglasju z določbami narodnostnega statuta.

Slovenska gospodarsko-kulturna zveza, ki je bila ustanovljena konec lanskega novembra in v kateri je včlanjenih 14 slovenskih gospodarskih in kulturnih organizacij in ustanov v Trstu, zahteva v tej spomenici poseben zakon, s katerim naj se prizna in uredi praktična uporaba slovenskega jezika pri upravnih in sodnih oblasteh. V skladu z določbami narodnostnega statuta naj se namestijo na vseh sedežih in uradih javnih ustanov slovenski napisi ter uvedejo slovenska krajevna in ulična imena. Z ustreznimi pravnimi predpisi in s kazenskimi določili naj se prepo-ve netenje nacionalne mržnje. Slovenskim kulturno-prosvetnim, športnim in podpornim organizacijam naj se dodeli denarna pomoč iz javnih finančnih sredstev kot so je deležne italijanske organizacije.

Z zakonskimi predpisi naj se uredi stalnost slovenskega šolstva in učnih moči. Službena mesta v javni upravi in sodstvu naj so z razpisi dostopna tudi za Slovence.

Na gospodarskem področju pa navaja spomenica med drugim zahtevo po udeležbi zastopnikov slovenskih organizacij v vseh kmetijskih, trgovinskih in industrijskih ustanovah ter davčnih komisijah. Hkrati opozarja na nujnost ureditve obmejne osebnega in blagovnega prometa ter se zavzema za tesnejše kulturne stike med Trstom in Jugoslavijo. Končno je v spomenici poudarjeno, da bo Slovenska gospodarsko-kulturna zveza delala v duhu londonskega sporazuma za mirni gospodarski in kulturni razvoj Trsta in okolice ter za strpnost in medsebojno razumevanje obeh narodnosti, ki tam živita.

Konferenca Balkanske zveze

V Ankari je bila ob drugi obletnici sklenitve Balkanske zveze od ponedeljka do srede tretja konferenca zunanjih ministrov Jugoslavije, Grčije in Turčije. Hkrati s konferenco se je začelo tudi prvo zasedanje stalnega sveta Balkanske zveze.

Glavno vprašanje, ki so ga obravnavali, je bila ustanovitev balkanske posvetovalne skupščine, v kateri bo sodelovalo določeno število poslancev parlamentov vseh treh držav.

Korak bliže k uresničitvi pariških sporazumov

Zapadnonemški parlament jih je ratificiral — Majhna večina za sporazum o Posarju

Konec minulega tedna je bilo v „Bundestagu“, zapadnonemškem parlamentu, drugo in tretje branje ter zaključna debata in dokončno glasovanje o pariških sporazumih. Šlo je za kompleks štirih zakonskih osnutkov, in sicer za protokol o prenehanju zasedbenega režima, za konvencijo o tujih četah na ozemlju Zapadne Nemčije, za sporazume, ki vključujejo Zapadno Nemčijo v Atlantski pakt in Zapadnoevropsko unijo ter za francosko-nemški sporazum o statusu Posarja.

Po drugem branju omenjenih zakonskih osnutkov so bili sprejeti: prvi z glasovalnim razmerjem 327 : 151, drugi s 323 : 150 in 4 vzdržanimi glasovi, tretji s 315 : 153 in devetimi vzdržanimi, četrti pa z 264 : 204; torej je zapadnonemški parlament sprejel sporazum o Posarju samo z razmeroma majhno večino 60 glasov. Glasovanja po tretjem branju in zaključni debati so pokazala malone ista razmerja med glasovi za in proti pariškim sporazumom.

Po drugem branju je zapadnonemški parlament soglasno sprejel resolucijo, ki postavlja zahtev ob obeh Nemčij kot glavno nalogo nemške politike in izraža zahtevo po pritegnitvi Nemčije k čimprejšnjim četverim pogajanjem glede mirovne pogodbe. Zahtevo socialno demokratske opozicije, naj bi odgodili tretje branje, dokler ne bi prišlo do ponovnega poskusa pogajanj s Sovjetsko zvezo in bi se le-ta izjalovil, je „Bundestag“ odklonil s 308 glasovi proti 163 glasovom.

Podkancler Blücher, pripadnik svobodnih demokratov (FDP), ki je proti sklepu svoje frakcije glasoval za sporazum o Posarju, je kanclerju Adenauerju minuli ponedeljek sporočil svoj odstop. Krožijo pa tudi vesti, da se prav tako bavi za mislijo odstopiti tudi dva nadaljnja ministra-pripadnika FDP, ki sta se glasovanja vzdržala, namesto da bi po sklepu svoje frakcije glasovala proti posarskemu sporazumu. S tem je postal razkol v bonnski vladni koaliciji še očitnejši. O sprejemu ostavk bo vlada verjetno odločala še te dni.

Kljub ratifikaciji pariških sporazumov bodo nemški socialni demokrati, kakor javlja njihova tiskovna služba, odločno nadaljevali borbo za prednost nemške združitve pred

oborožitvijo. Do izraza bo prišla ta borba pri še potrebnih številnih zakonodajah za konkretno uresničitev pariških sporazumov in z njimi povezane oborožitve.

22. marca bo spet spregovoril Pariz

Medtem ko je francoski parlament ratificiral pariške sporazume že proti koncu minulega leta, je začetek razprave o njih v francoskem senatu odnosno Svetu republike določen za 22. marec. Domnevajo in upajo, da bo z nemško ratifikacijo sedaj olajšana in pospešena tudi dokončna francoska ratifikacija pariških sporazumov.

Demokrati so zmagali na Japonskem

Pri japonskih splošnih volitvah minulo nedeljo je uspelo demokratski stranki ministrskega predsednika Hatojame prekositi prej najmočnejšo liberalno stranko bivšega ministrskega predsednika Jošide.

Demokrati so dosegli 186 mandator (prej 122), liberalci pa so z izgubo 72 sedežev v japonskem parlamentu dobili tokrat le še 111 mandator (prej 183). Japonski socialisti (levi in desni skupaj) so druga najmočnejša skupina in imajo sedaj 156 poslancev. Vse ostale volilne skupine so manj pomembne. Tako tudi KP Japonske, ki je sicer dobila okoli 300.000 glasov in enega poslanca več.

Nov oborožen incident med Izraelom in Egiptom

Na egiptsko-izraelski meji v bližini Ghaze so se v noči od ponedeljka na torek spopadli dve močnejši vojaški patrulji. 37 egiptskih vojakov je padlo, 30 pa je bilo ranjenih. Izraelskih vojakov je padlo 22, ranjenih pa jih je bilo 14.

Nevtralna komisija za premirje je ugotovila krivdo na izraelski strani, Izrael pa je vložil protest proti tej obdolžitvi. Egiptska vlada je po incidentu upotila močne vojaške enote na egiptsko-izraelsko mejo, ker smatra, da je tamošnji položaj jako resen.

Dr. Franc Petek — sedemdesetletnik

Včerajšnja seja izvršnega odbora Demokratične fronte delovnega ljudstva je bila simbolični zunanji okvir za počastitev 70. rojstnega dne, ki ga je ta dan obhajal njen predsednik tov. dr. Franc Petek. Ko smo mu iz srca čestitali in mu zaželeli ob njegovem življenjskem jubileju trdnega zdravja in žilave odpornosti pri njegovem nadaljnjem delu v naprednem gibanju našega ljudstva, smo se zavedali, da velja jo naše želje in čestitke osebnosti, brez katere si ne bi mogli predstavljati političnega, kulturnega in gospodarskega življenja koroških Slovencev v zadnjih 35 letih.

Dr. Franc Petek je bil rojen 3. marca 1885 v revni bajtarski družini pri p. d. Kordežu v Stari vasi pri Št. Lipšu v Podjuni. Po obisku gimnazije v Celovcu, kjer je maturiral z odliko leta 1905, se je vpisal s pomočjo deželne štipendije na medicinsko fakulteto univerze na Dunaju ter leta 1911 promoviral za doktorja vsega zdravilstva. Medtem je odslužil leta 1908 prvo vojaško polletje v Trstu, drugo polletje pa leta 1912 v Celovcu. Po dveletni praksi kot sekundarni zdravnik v celovski splošni bolnici se je leta 1913 nastanil kot praktični zdravnik v Velikovcu. Kmalu nato je bil vpoklican v vojsko kot bataljonski zdravnik ter preživel prvo svetovno vojno na trdih in krvavih frontah v Galiciji, ob Soči, pri Trstu in v Romuniji.

Kot visokošolec se je dr. Petek udeleževal in uveljavljal v krogu svojih sošolcev dr. Silana, dr. Reichmana, dr. Mišica in drugih v Klubu koroških slovenskih akademikov na Dunaju ter v družbi pisatelja Ivana Cankarja, knjižničarja pri univerzi dr. Prijatelja in dr. Šerka v akademskem društvu »Slovenija«.

V povojnih letih do plebiscita je bil dr. Petek član Narodnega sveta v Velikovcu, kjer je hkrati opravljal zdravniško službo pri tamošnjem okrajnem glavarstvu, deloma pa se je v tem času udeleževal tudi v Ljubljani. Po plebiscitu mu je Avstrija odrekla državljanstvo, iz Velikovca so ga pregnali, ni pa emigriral marveč je prebil nekaj časa na kliniki na Dunaju ter se odločno zastavil za zopetno priznanje državljanstva. Čim si ga je spet priboril, se je ponovno posvetil zdravniški praksi v Velikovcu. Kljub preganjanju in neštetim oviram, s katerimi so mu skušali šovinistični krogi onemogočiti delo in življenje, je trdovratno in neustrašeno vztrajal v svoji domovini ter kot edini laični akademik ostal med svojim ljudstvom na Koroškem. S svojim človekoljubjem in svojo skromnostjo in nesebičnostjo si je pridobil velike simpatije in spoštovanje daleč naokoli, med domačim

prebivalstvom, ki se je rado zatekalo k njemu za pomoč, pa s svojim znanjem sloves odličnega zdravnika in široko razgledanega človeka, ki čuti in živi s svojim ljudstvom.

Po letu 1920 najdemo dr. Petka skoro na vseh področjih v sprednjih vrstah v borbi za demokratične pravice koroških Slovencev. Vse od leta 1923 naprej je bil predsednik »Političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem«. Ob snovanju Zveze slovenskih zdravnikov leta 1924 je bil med njenimi soustanovitelji. Kot predsednik pa je vodil tudi Slovensko šolsko društvo v Celovcu. Naše narodno zavedno ljudstvo ga je leta 1923 in ob vseh poznejših volitvah v prvi republiki izvolilo za poslanca v koroški deželni zbor, kjer je bil skupno z župnikom Poljancem in pozneje s Starcem do leta 1934 vztrajen in načelen zagovornik interesov našega naroda na Koroškem. Kot zastopnik slovenske narodnostne manjšine se je vključil tudi v mednarodno organizacijo narodnih manjšin ter se aktivno udeleževal manjšinskih kongresov v Ženevi, Bernu, Stockholmu, Pragi in na Dunaju. V to dobo sovpada tudi udeležba pri pogajanjih za takojmenovano kulturno avtonomijo, ki pa so bila kakor se je pozneje izkazalo, mišljena s strani takratnih merodajnih nacionalističnih koroških krogov le kot slepilno sredstvo za uveljavljanje nemške ekspanzionistične politike v drugih državah.

Ko je v Avstriji zavladal klerofašistični režim Dollfussa in Starhemberga, ki je v krvi zatrl avstrijsko delavsko gibanje ter

(Nadaljevanje na 3. strani)

Carine — davki — cene za življenske potrebščine

Politika cen v Avstriji se zadnje čase dokaj čudno prekopicava. Za celo vrsto življenjskih potrebščin so cene občutno narasle, za nekatere predmete, kakor na primer na bencin, pa so bile znižane.

Mnogo več, kakor se je dejansko ustvarilo na področju znižanja cen, pa se je prav zadnje dni o tem govorilo. Ne le enkrat je celo zvezni kancler ing. Raab sam postavljat tozadnevne zahteve in svaril gospodarske kroge, naj opustijo težnje po prekomernih profitih z zvišanjem cen na račun življenjskega standarda širokih množic.

V to govoričenje je kot blisk sunila vest, da

nameravajo po želji veleposestnikov deloma celo za 200% zvišati carine za razna uvožena živila, deloma pa uvesti tudi nove carine. To bi znatno podražilo važne osnove prehrane in bi na primer postali nedosegljivi za povprečnega potrošnika skoraj vsi zgodnji poljski in vrtni pridečki, ki jih mora Avstrija uvažati.

Razmeroma slaba tolažba in povsem nezadostna kompenzacija za omenjene podražitve je namen finančnega ministra Kamitza, na prihodnji vladni seji v torek, 8. marca, predlagati ukinitve davkov na sladkor, sladine, šampanjec, igralne karte itd., ter carine za koks in brikete, s čimer bi se ti predmeti nekoliko pocenili.

Raznarodovalna naselja v okolici Trsta

V koroških in drugih avstrijskih listih lahko večkrat beremo deloma zelo ostre kritike narodnostne politike italijanske vlade na Južnem Tirolskem. Zaskrbljenost za obstoj tamošnjega domačega prebivalstva je zlasti upravičena sprito načrtnega priseljevanja Italijanov v te kraje, s čimer skušajo italijanske oblasti polagoma spremeniti narodnostni značaj celotne južnotiroske pokrajine in njenega prebivalstva.

Tudi na Tržaškem se Italija poslužuje podobnih metod na škodo tamošnjega domačega prebivalstva. Z razlastitvijo in prodajo slovenske zemlje in z množičnim naseljevanjem italijanskih beguncev v slovenskih obrobni krajih Trsta skuša tržaška občina spremeniti narodnostno lice slovenske okolice.

Prav te dni je tržaški občinski svet spet razpravljal o prodaji zemljišča na Kontovelu s površino 16.000 m² za zidanje naselja s skupno 120 stanovanji za italijanske begunce. Napredni slovenski občinski svetovalec dr. Dekleva je odločno nasprotoval prodaji ter opozoril na to, da pomeni nov korak k potujčevanju slovenske okolice Trsta. Navedel je, da so v zadnjih šestih ali sedmih letih razlastili ali prodali v enake namene že nad pol milijona m² slovenske zemlje na področju Štivanu, Sv. Križa, Padrič, Opčin, Proseka in Kontovela zato, da so tod zgradili naselja za priseljene italijanske begunce. S tem se hoče sistematično doseči, da se umetno spremeni narodnostni značaj tržaške okolice, kar je v očitnem nasprotju z duhom Posebnega statuta londonskega sporazuma, ki določa, da mora biti ohranjen narodnostni značaj tamkajšnjega ozemlja in prebivalstva. S takšnim načrt-

nim raznarodovanjem se ustvarjajo žarišča trenj, ki ovirajo sožitje in pomirjenje med dvema narodnostnima skupinama ki živita na tem ozemlju.

Proti prodaji slovenske zemlje so na-

Italijanska raznarodovalna naselja v Štivanu

stopili še nekateri drugi občinski svetovalci. Zastopnica KP je poudarila, da bi morali zidati stanovanja za begunce v italijanskih krajih ne pa na področju sloven-

skih vasi z namenom spreminjanja narodnostnega stanja slovenske okolice. Tudi zastopnik SDZ je poudaril, da teži politika naseljevanja Italijanov v slovenske kraje k spremembi slovenskega etničnega ozemlja, zastopnik PSI pa je opozoril na to da zna bodoča mešana komisija za komisija za nadzorstvo nad izvajanjem določil Posebnega statuta razveljavati tako prodajo, ker ni v skladu z londonskim sporazumom.

Kljub vsem ugovorom je tržaški občinski svet, v katerem ima večino krščanska demokratska stranka, ob podpori neofašistov izglasoval sklep o prodaji omenjenega zemljišča za naselitev tujcev na področju občine, kjer doslej prebivajo v pretežni večini Slovenci.

Pravoslavna duhovščina v FLRJ za sodelovanje in napredek

Na II. kongresu Zveze društev pravoslavni duhovnikov Jugoslavije, ki je bil minuli teden v Beogradu in se ga je udeležilo 189 delegatov, je bil poudarjen stanovski značaj tega združenja pravoslavni duhovnikov, ki se prizadeva za čim boljše stike in odnose med državo in Cerkvijo. Zakon o pravnem položaju verskih skupnosti daje širok okvir za urejeno razmerje med državo in vsemi verskimi skupnostmi v Jugoslaviji.

Pravoslavna duhovščina je na kongresu pozdravila velike uspehe, ki so bili doseženi glede poglobljanja bratstva, sloge in miru med narodi Jugoslavije ter izrekla v resoluciji pripravljenost, da bo v svojem delu tudi v bodoče vsestransko podpirala to stremenje. Zlasti so pravoslavni duhovniki ob tej priložnosti pozdravili uspehe jugoslovanske vlade in predsednika republike Tita, dosežene prek Organizacije združenih narodov za poglobitev prijateljskih zvez in enakopravnega sodelovanja med narodi za ohranitev miru na svetu. Kongres je priporočil vsej pravoslavni duhovščini, naj sodeluje v SZDL, posebno pa v kulturnoprosvetnih in gospodarskih organizacijah za napredek vasi.

Na kongresu so tudi zagotovili, da bodo podpirali stremenje makedonskih pravoslavni vernikov in duhovnikov, da se tamkajšnja Cerkev z ozirom na to, da je makedonski narod priznan in ena-

kopraven, preimenuje iz srbske pravoslavne cerkve v makedonsko pravoslavno cerkev. Izraženo je bilo prepričanje, da se bo s tem enotnost pravoslavne cerkve še okrepila.

Nacistični „Arbeitsbuch“ bodo odpravili

Že v stari avstro-ogrski monarhiji je bila delavska knjižica zelo osovražena. Imeti jo je moral vsak delavec in v to knjižico so zapisovali podjetniki od kdaj in koliko časa je imetnik knjižice delal pri njih. Z vpisovanjem in raznimi pripombami so mnoge delavce pri drugih delodajalcih denuncirali kot člane sindikalnih organizacij in kot hujšakače ter so zaradi tega drugod težko dobili zaposlitev. Socialistični minister za socialno skrbstvo v prvi avstrijski republiki Hanusch je delavske knjižice po svoji uvidevnosti odpravil.

Ko so pograbili nacisti oblast v Avstriji, so delavske knjižice spet uvedli, da bi delavce lahko točno kontrolirali. Po zlomu nacizma se v Avstriji praktično za delavske knjižice nihče ni zmenil. Obstajale pa so še in šele nedavno je vlada predložila državnemu zboru osnutek zakona, na podlagi katerega naj bi delavske knjižice za vedno odpravili.

Antoine Pinay

Novi ministrski predsednik Francije Edgar Faure, ki je bil nazadnje zunanji minister v Mendes-Franceovi vladi, tega posla sedaj ni obdržal sam, marveč je vodstvo zunanjega ministrstva izročil neodvisnemu politiku Pinayu.

Poštni zakon bodo obnovili

Pred 118-let, ko je še vladal cesar Ferdinand, so bile pravice in dolžnosti takratne cesarske kraljeve pošte uzakonjene. Ta poštni zakon se je ohranil do današnjih dni, čeprav je bilo mnogo teh določb že davno preživetih. Poštini kočij s trobentajočimi postilijoni že davno ni več, ko je vse to izpodrinil poštni avto. Tudi poštarjev, ki so poslovali na svoj račun ter dednih pošt ni več, temveč so jih nadomestili s pragmatičnimi uradniki kot načelniki poštних uradov.

Stari poštni zakon bodo nadomestili z novim zakonom, ki bo odgovarjal sodobnemu času. Med drugim bo novi zakon vseboval določbo, po kateri bo poštna tajnost, ki je v demokratičnih državah samoumevna, še skrbneje zavarovana. Nadalje bo pošta svojim strankam v bodoče še boljše ustregla. Doslej pošta ni jamčila za zakasnitev pri odpravi in dostavi poštних pošilk. Po novem zakonu bo morala pošta pri priporočenih pošilkah takšno jamstvo prevzeti, če bo pošiljatelj plačal določeno pristojbino. To pomeni, da se bo pošiljatelj lahko zavaroval proti prepočasni dostavi pošte na naslovljenca. Doslej je pošta jamčila samo za izgubo priporočene pošiljke, v bodoče pa bo odgovorna tudi za pravočasno dostavo ter tudi za poškodbe pošilk.

Delavski duhovniki v Franciji

Lani so odpravili na Francoskem desetletni eksperiment, ko so cerkvene oblasti pošiljale duhovnike v tovarne kot delavce, da so kot delavci med delavci izvajali svojo službo. Cerkvene oblasti so to uvedbo sedaj ukinile, ker da se baje trajno ročno delo ne ujema z duhovniškim poklicem ter da so se mnogi delavski duhovniki izneverili smernicam cerkve in se sprijaznili z delavskim gibanjem, ki ga cerkev odklanja.

Letos je katoliška cerkev v Franciji začela po novih smernicah spet uvajati način delavskih duhovnikov. Nove smernice naj bi preprečile pojave ideoloških sprememb duhovnikov-delavcev. Pariški nadškof Feltin je izjavil, naj delavski duhovniki delijo življenje z delavskim razredom, vendar naj ohranijo gotovo stopnjo avtonomije in očuvajo objektivnost mnenja.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Izvoz iglastega lesa upadel

Izvoz rezanega iglastega lesa je po daljšem času meseca januarja nekoliko upadel. Izvozili so ga 221.000 kubičnih metrov nasproti 271.000 kubičnim metrom meseca decembra minulega leta. Ta količina izvoženega iglastega lesa se približno krije z višino izvoznega dovoljenja trgovinskega ministrstva na podlagi sklepov lesno-gospodarskega sveta. Izvozna količina tega lesa januarja letos pa je še vedno mnogo višja kot je bila januarja 1954, ko so ga izvozili samo 160.000 kubičnih metrov. Za mesec marec je trgovinski minister določil izvozni kontingent na 180.000 kubičnih metrov.

Zunanja trgovina v januarju

Meseca januarja izkazuje avstrijska zunanja trgovina znatno nižji promet kakor meseca decembra 1954. Vrednost uvoženega blaga je znašala 1700 milijonov šilingov nasproti 2100 milijonom šilingov meseca decembra, vrednost izvoženega blaga pa je znašala 1260 milijonov šilingov nasproti 1530 milijonom prejšnji mesec. Deficit trgovinske bilance se je s tem znižal za okoli 130 milijonov šilingov.

Ali bodo evakuirali še nadaljnje otoke v Formoški ožini?

Po zaključeni evakuaciji Tačenskega otočja v bližini kitajske obale, ki so ga dotlej imeli pod svojo kontrolo še Čang-

kajškove vojaške sile, so kuomintangovci in ameriški politični krogi z zunanjim ministrom Dullesom na čelu sprva zatrjevali, da je v danem položaju nepravilno prepuščati še nadaljnje otoke v Formoški ožini Ljudski republiki Kitajski. Čangkajšek sam je kategorično izjavil, da njego-

ve sile ne bodo več zapustile nobenega otoka ob kitajski obali in da bodo vse položaje, ki jih še obvladajo, do zadnjega branili pred morebitnim napadom.

Kmalu nato, ko sta imela ameriški zunanji minister Dulles in britanski zunanji minister Eden v okviru nedavne konference držav obrambnega pakta za jugovzhodno Azijo v Bangkoku privaten razgovor, med katerim je Eden baje odločno zastopal mnenje, da spadajo obalni otoki, zlasti še najvažnejši med njimi, Kemoj, Matsu in Nanči, k ozemlju LR Kitajske, pa je Čangkajšek po posvetovanju s svojimi generali (očitno na ameriški pritisk) sklenil vendarle evakuirati še otok Nanči.

Medtem so kuomintangske sile otok Nanči že zapustile, kitajska vojska pa evakuacijske akcije ni ovirala in ga je zasedla šele po zaključeni akciji.

Glede evakuacije tudi še otokov Kemoj in Matsu ter ostalih manjših, ki jo bodo verjetno prav tako izvedli, doslej še ni znanih bližnjih podrobnosti.

Kljub temu, da morajo kuomintangovci zapuščati otok za otokom v Formoški ožini, endar ne opuščajo vojnih provokacij z nenehnimi letalskimi napadi na kitajsko otočje in obalo, pri čemer je vedno najbolj prizadeto civilno prebivalstvo. Z vojaškega stališča so ti napadi skoro ne-

smiselni, ker ne zadenejo niti vojaških objektov, ki jih na komaj zasedenih otokih še ni, niti ne povzročajo znatnih izgub kitajskih vojaških sil. Pekinški radio trdi — najbrž zelo upravičeno —, da Čangkajškova klika izvaja te napade in fabri-

Kitajska družina na razvalinah svoje domačije, ki so jo zrušile v prah Čangkajškove bombe, objokuje ubite svojce

cira iz njih »velike zmage«, zgolj zato, da bi okrepila upadajočo moralo svojih vojakov.

Bogat bo izbor

O pomenu in o vlogi, ki jih naj bi v našem zasebnem kot tudi v narodnem življenju igrala knjiga, smo na tem mestu že mnogo govorili in je namen današnjih vrstic predvsem ta, da čitateljem, posebno pa ljubiteljem knjig na kratko povejmo, koliko novega nam bo tudi letos nudil slovenski knjižni trg. Cela vrsta slovenskih založb — da omenimo samo najbolj pomembne: Državna založba Slovenije, Slovenski knjižni zavod, Cankarjeva založba, Kmečka knjiga, Slovenska Matica, Mladinska knjiga, založba »Obzorja« v Mariboru in Primorska založba v Kopru — se trudi, da bi čitatelju nudila iz leta v leto čim boljši in obširnejši izbor domače in svetovne literature, tako leposlovne kot znanstvene, in lahko rečemo, da so bila ta prizadevanja nadvse uspešna. Še nikdar poprej v zgodovini slovenskega naroda nismo imeli na polju knjižnih izdaj tako bogate žetve kot zdaj po zadnji vojni, ko je tudi v Jugoslaviji in Sloveniji zmagalo načelo: knjigo v roke delovnemu človeku!

Tukaj nas seveda ne sme motiti trenutna podražitev knjižnih izdaj, ki jo povzročajo okoliščine, ki tudi v drugih deželah prav tako občutno dvigajo cene knjig, ker moramo na drugi strani ugotoviti, da sedanje knjižne cene v Sloveniji, če že niso sploh nižje, nikakor tudi niso višje kot v marsikateri »kulturni« državi, na primer v Avstriji ali Nemčiji, kjer so bile knjige vedno zelo poceni in kjer že dolga leta izdajajo posebne knjižne zbirke, namenjene najširjem plastem ljudstva. Že površna primerjava knjižnih cen v Avstriji z onimi v Sloveniji namreč pove, da je marsikatera publikacija slovenskih založb cenejša od podobnih izdaj v Avstriji (v prvi vrsti velja to za bogato opremljene in v usnje vezane edicije!), to pa kljub temu, da je naklada slovenskih knjig omejena skoraj izključno na številčno mali slovenski narod, medtem ko so nemške knjige avstrijskih založb močno razširjene tudi v Nemčiji in Švici ali obratno.

Torej se nam v bodoče kljub deloma zvišanim cenam ne bo treba odrehati knjižnim novostim iz Slovenije, s katerimi bodo slovenske založbe tudi tekom letošnjega leta skušale zadovoljiti vsestranske želje čitateljev in kupcev knjig. Tako vsaj obljublja z objavljenimi programi za leto 1955, kateri so tako obsežni, da moremo o njih na tem mestu povedati le najvažnejše. Poleg tega pa posamezne založbe še niso zaključile nagradnih natečajev za izvirna literarna dela in tako podrobnosti nameravanih izdaj tudi še niso znane. Pa poglejmo, kaj vse nas čaka v tekočem letu:

Enciklopedije

Pri državni založbi Slovenije, ki bo po načrtih izdala letos nad osemdeset različnih knjig, pripravlja med drugim monumentalno Prijateljevo delo »Kulturna in politična zgodovina Slovencev«, ki bo izšla v štirih knjigah, medtem ko bodo

Borba proti plaži v Angliji

Angleški notranji minister Lloyd George je nedavno predložil spodnji zbornici osnutek vladnega zakona o prepovedi objavljanja, prodaje in uvoza plaže, brošur s slikami in grozotnimi zgodbami tako imenovane »Horror Comics«. Po tem zakonu naj bi založniki, tiskarje in prodajalce teh slikovnih serij kaznovali z zaporom do šestih mesecev in denarnimi globami do 100 funtov šterlingov. Cilj zakona je, da bi preprečili razširjanje ilustriranih publikacij, ki povečujejo zločine ter so kvarne za mladino. Spodnja zbornica je osnutek zakona o prepovedi plaže soglasno odobrila.

POPRAVEK

Zaradi naknadne zamenjave slike k članku »Ivan Potrč — avtor našega novega romana« v zadnji številki našega lista se nam je pomotoma vrnil napačni podpis k sliki. Slika seveda ne prikazuje Ivana Potrča na literarnem večeru v Pliberku, marveč ga prikazuje (prav tako v sredini) pri sprejemanju Prešernove nagrade dne 8. februarja letos na Svetu za prosveto in kulturo LRS v Ljubljani.

pri Cankarjevi založbi izšli Kalanovi »Zapiski o slovenski literaturi«, v Mariboru popravljena izdaja Janeževe »Slovenske književnosti«, pri Slovenski Matici pa učbenik »Zgodovina slovenskega slovstva« (Alfonz Gspan), obsegajoč obdobje od Brižinskih spomenikov do leta 1848. Obsežno zbirko »Zbranih del slovenskih pesnikov in pisateljev«, v kateri je doslej izšlo že nad 40 knjig, namerava Državna založba Slovenije letos razširiti za nadaljnjih osem zvezkov, poleg tega pa bosta izšli kot dopolnilo k tej zbirki tudi že prvi dve »Monografiji«, in sicer o Simonu Gregorčiču in o Josipu Murnu, monografija o Davorinu Jenku pa pri Slovenskem knjižnem zavodu.

Leposlovje

Med izvirnim slovenskim leposlovjem (program izdaj mladinskih knjig navajamo v posebnem odstavku) nekatere založbe še niso objavile dokončnih naslovov, je pa pričakovati, da bodo poleg drugih izšla naslednja dela: Zbirka novel Ferda Kozaka, roman iz partizanskega življenja »Dolomiti se rušijo« (Karel Grabeljšek), »Pomlad vnukov«, prav tako roman iz partizanskih let (Vlado Habjan), pesniške zbirke Petra Levca, Ivana Minattija in Ceneta Vipotnika, »Tamariske« Mateja

Bora, izbor pesmi in proze Mirana Jarca, novele Ivana Ribiča pod naslovom »Gozdovi so mi povedali«, novele Ivana Zormana »Trije Borjani«, zgodovinska povest Staneta Lapuha »Žena s Poljan«, »Slovenske balade in romance« z ilustracijami M. Gasparija in G. Birole, »Gornje mesto« Bogomira Magajne (ponatis), ter »Slovenska proza skozi stoletja«. Cankarjeva založba bo izdala tudi dva nadaljna zvezka »Izbranih del« Ivana Cankarja.

Prevodi

Prevodno književnost bodo letos objavili med drugim tudi s temi knjigami: »Ognjeno telo«, v dveh knjigah (Branko Čopič), »Kurlani« (trilogija Mirka Božiča), Goethejev »Faust« v prevodu Voduška, peta knjiga »Izbranega dela« Puškina, »Pesmi« (Byron), »Američan« (Henry James), »Vino in kruh« (Silone), trilogija »Stella, Mary in Thalassa« (Jan de Hartoga), »Izpovedi« (Rousseau, I. in II. knjiga), »Poslednji dnevi Sokrata« (Platon) ter prevodi Iva Andriča, Scotta, Balzaca, Heineja, Hardyja in drugih.

Mladinske knjige

Posebno poglavje med nameravanimi izdajami zavzemajo nedvomno mladinske knjige. Zato polaga založba Mladinska

Prijateljsko srečanje treh sosedov

V nepregledni vrsti letošnjih družabnih prireditev je »Ples treh dežel«, ki ga je priredil G. A. T. u. Schuhplattlverein »Edelweis« minulo soboto v celovski Delavski zbornici, vsekakor presegel okvir običajne zabavne prireditve. Globlji pomen v duhu sožitja in sodelovanja treh sosednih narodov se je odrazil v široko zasnovanem kulturnem programu, v katerem sta razen folklorne plesne skupine »Edelweiss«, moškega pevskega zbora Annabichl in kvarteta »Gurker Spatzen« sodelovali tudi »Akademska folklorna plesna skupina France Marolt« iz Ljubljane in italijanska skupina »Folkloristico Tarcentino« iz videmske pokrajine.

Zlasti gostje iz Slovenije so pokazali vrsto lepih originalnih ljudskih plesov iz različnih pokrajin slovenske zemlje in to brez izjeme v odgovarjajočih pristnih narodnih nošah ob spremljavi avtohtonih ljudskih melodij. Manj originalne in po različnih modernističnih vplivih stilizirane plese je izvajala italijanska skupina, njen živahni spremljevalni orkester pa ni mogel prikriti izposojenk iz dunajske operetne in mestoma celo slovenske narodne glasbe. Ob vsej prizadevnosti koroške skupine »Edelweiss« za gojitev folklorne pa je poznavalce koroškega narodopisja motila okolnost, da pri izvedbah originalnih ljudskih plesov, ki so udomačeni v severnejših pokrajinah nemško govoreče Koroške, ni dosledno uporabljala tudi tamošnjih originalnih noš, marveč so zlasti plesalke nastopale v zimskih in še to neprirodnih narodnih krojih. Prolog s poudarkom miroljubnega sožitja med narodi po besedilu koroškega pisatelja in pesnika O. M. Polley-a je recital Georg Bucher. Heidi Mautz pa je napovedovala in vsklajevala spored v zaokroženo celoto.

Vsi nastopajoči so želi pri številni publici odobravanje in priznanje. Prireditve pod pokroviteljstvom deželnega glavarja Wedeniga in celovškega župana Grafa so se udeležili tudi predstavniki jugoslovanskega in italijanskega konzulata v Celovcu.

Za rešitev umetnin v Krki

V znameniti stolnici v Krki, najpomembnejšem romanskem kulturnem spomeniku vse Avstrije, obstoji nevarnost, da propadejo dragocene umetnine, ker jih razjeda lesni črv. Rešiti jih bo mogoče samo s temeljitim strokovnim konservatorskim delom, za katero bo potrebnih okrog četrt milijona šilingov. Polovico te vsote je že odobrila koroška deželna vlada, hkrati pa je pozvala koroško prebivalstvo, naj s prostovoljnimi prispevki pomaga preprečiti neprecenljivo škodo, ki bi nastala z razpadom umetnostnih dragocenosti. Za zbiranje prispevkov je odprt pri koroškem deželnem hipotečnem zavodu poseben konto »Rešilna akcija za stolnico v Krki« štev. 11.643.

knjiga, ki je vodilna v izdajanju mladinske literature, tudi letos posebno skrb na dela slovenskih mladinskih klasikov ter domačih in tujih piscev mladinske književnosti. Poleg cele vrste potopisov, pustolovski romanov, slikanic, poljudnoznanstvenih knjig za otroke in podobnih del bodo letos izšle naslednje mladinske in otroške publikacije: »Mlade gorice« (pesmi Manka Golarja), »Abeceda za predšolske otroke« (Vera Albrecht), »Štirje letni časi in druge pravljice« (Mira Mihelič), »Tisočkrat lepa« (pravljica Ele Peroci), »Orehovo leto in druge partizanske zgodbe« (Vida Brest), »Zanke«, zgodba iz okupirane Ljubljane (Branka Jurca), »Partizanska pravljica« (Vida Brest), »Škorenček Matevžek« (Saša Vuga), »Tovariša« in »Pastirci« (šesti in sedmi zvezek izbranega mladinskega dela Franceta Bevka), »Rdeča pest« (partizanska povest Josipa Ribičiča), »Veseli raj« (pesmi Danila Gorinška), »Pisana loka« (zbornik slovenskih pesmi), »Pojte, pojte« (zbirka narodnih in umetnih otroških pesmi), »Ladja brez posadke« (partizanski roman Toneta Seliškara), »Zgodbe o Titu« (France Bevk), »Tvegana pot« (mladinska povest Antona Ingoliča; nadalje ponatisi: »Pod sveobodnim soncem« (F. S. Finžgar), »Tički brez gnezda« (Fran Milčinski) in »Solzice« (Prežihov Voranc). Iz hrvatske in srbske mladinske književnosti bodo prevedene »Telegrafske basni« drugi del, »Vesele zanke«, »Pomladna pesem« in »Vetrova uspavanka«.

Poučna književnost

Seveda bo bogata in obširna tudi izdaja znanstvenih, poljudnoznanstvenih in drugih poučnih knjig, izmed katerih navajamo le toliko: »O naši (jugoslovanski) zunanji politiki« in »Perspektive razvoja socializma v Jugoslaviji« (Edvard Kardelj), »Uvod v družbene vede« (Boris Zihler), »Zgodovina klerikalizma« (Franček Saje), »Eseji o Levstiku, Stritarju in Jenku« (Josip Vidmar), »Članki« (Ivan Regent), »O realizmu« (Boris Zihler), »Skice in portreti« (Bratko Kreft), osem zvezkov »Poučne knjižnice« (Kmečka knjiga), prvi zvezek Marxovega »Kapitala«, »Poetika« (Aristotel), »Hamburška dramaturgija« (Lessing), »Razprave« (Descartes) ter druge.

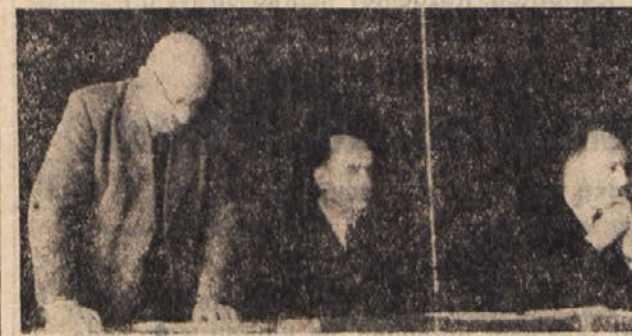
Ta kratki pregled nam v zadostni meri prikazuje vse neizčrpno bogastvo, ki ga nudi slovenski knjižni trg. Hkrati pa nam pove že navedba glavnih točk iz obširnih programov, da se slovenske založbe vsebolj trudijo, da bi čitatelju nudile predvsem kvalitetno čim boljše stvaritve, da bi ga zadovoljile tako v njegovih željah na področju razvedrila in zabave, kakor tudi v njegovih zahtevah glede izobrazbe in vzgoje. Zato je razumljivo, da bo bogata izbira v marsičem vzbudila zanimanje tudi pri naših koroških čitateljih, katerim bo posredovala vse knjižne novosti, ki izidejo v slovenskih založbah, naša knjigarna »Slovenska knjiga« v Celovcu, Celovcu, Gasometergasse 10.

Izbora bo res bogat — poslužimo se ga čim več!

Dr. Franc Petek — sedemdesetletnik

(Nadaljevanje s 1. strani)

uničil vse demokratične ustanove in razpustil predstavniška telesa, je dr. Petek odločno odklonil vsakršno sodelovanje s takratnimi nositelji nazadnjaškega duha, ki so skušali pod krinko krščanstva tudi naše ljudstvo zlorabiti za svoje temne namene. V času nacizma pa se je leta 1941 znašel z mnogimi drugimi koroškimi Slovenci v zaporih, nakar so ga pregnali iz Velikovca v Št. Vid ob Glini. Kljub omejitvi osebnih svobod mu je tu uspelo preko Matije Verdника-Tomaža že leta 1942 navezati stike s partizanskim gibanjem, s katerim je ostal tesno povezan vse do zlova Hitlerjeve Nemčije.

V političnem življenju našega ljudstva stoji jubilar še danes na prvem mestu

Po vrnitvi iz pregnanstva je Osvobodilna fronta za Slovensko Koroško izbrala dr. Petka kot predsednika na vodilni položaj v naprednem, demokratičnem gibanju koroških Slovencev.

Kot predsednik Demokratične fronte delovnega ljudstva, kot viden funkcionar v nadzornem odboru Zveze slovenskih združenj in predsednik Slovenskega šolskega društva ter kot izdajatelj Slovenskega vestnika stoji tov. dr. Petek ob svoji sedemdesetletnici še z obema nogama sredi življenja našega ljudstva. Za kratkimi podatki njegovega življenjepisa se skriva mnogo požrtvovalnega truda, predanega dela in vztrajnega prizadevanja za dobrobit in napredek našega ljudstva. Ob svojem življenjskem jubileju lahko z zadoščenjem in ponosom zre na doslej prehojeno pot. In ko mu v imenu vseh, ki ga poznajo in spoštujejo izrekamo prisrčne čestitke, mu iskreno želimo, da bi zdrav in čil še dolgo vrsto let pomagal iz demokratičnih in socialističnih perspektiv nadaljevati prizadevanje naprednih koroških Slovencev za uresničenje človeških načel enopravnega in miroljubnega sožitja med narodom na Koroškem.

KOLEDAR

Petek, 4. marec: Kazimir
Sobota, 5. marec: Evzebij
Nedelja, 6. marec: Perpet. in Felic.
Ponedeljek, 7. marec: Tomaž Akv.
Torek, 8. marec: Janez
Sreda, 9. marec: Frančiška
Četrtek, 10. marec: 40 mučencev

Borovlje

Nedavno je imela naša občina svojo prvo sejo v letošnjem letu. Na dnevnem redu je bil obračun za minulo poslovno leto, iz katerega je bilo razvidno, da je občina pod sedanjim vodstvom uspešno gospodarila. Gradbeni referent Richter je poročal o obsežnem gradbenem delu, med katerim je predvsem velika blagodat za prebivalstvo preskrba z vodo v vaseh okoli Borovlj. Gradnjo vodne napeljave nadaljujejo ter bodo v doglednem času dokončana dela, ki jih predvideva načrt pri Treh studenih. Nadalje je referent poročal o razširjenju razsvetlilnih naprav v mestu ter o kanalizaciji in asfaltiranju ljubeljske ceste. Kakor smo že poročali, so izročili lani stanovanjsko hišo za štiri družine svojemu namenu, v načrtu pa imajo še nadaljnje stanovanjske gradnje. Obnav-

Naš najboljši tekmovalca Peter Nindler od Športnega društva Zahomec na šentjanski veleslalomski progi

ljali so tudi šolska poslopja in šolske prostore v Borovljah, Kapli in Bajtišah.

O letnem obračunu je poročal finančni referent Neuhuber, odbor pa ga je soglasno odobril. V primerjavi prejemkov in izdatkov rednega in izrednega proračuna se iskazuje, da je imela občina skupnih prejemkov 5.649.218 šilingov in 5.555.746 šilingov izdatkov, iz česar sledi, da znaša prebitek 93.472 šilingov. Največ dohodkov je donášala občini dobro se razvijajoča puškarska obrt.

Poreče

O polnoči 1. marca je iztirila v Porečah tik ob deželni cesti lokomotiva tovrnega vlaka, ki je privozil v smeri iz Celovca. Izskočila so prva kolesa lokomotive in domnevajo, da zaradi ledu, ki se je nakopičil na tiru. K sreči ni bila nobena oseba poškodovana, pač pa je bil promet kake štiri ure prekinjen.

Po naši zemlji

Železna Kapla

Pred nekim časom smo brali v celovškem socialističnem glasilu članek izpod peresa socialističnega deželnega poslanca Wita, ki je obravnaval upravičene zahteve po odpravi nedostatkov naše cestne in prometne mizerije. Te težnje naše prebivalstvo že davno goji ter so jih kmetje, ki se v naših hribovitih krajih borijo z velikimi gospodarskimi težavami, že večkrat izrazili na pristojnih mestih. Doslej se je na tem področju izvedlo le malo in se mnenju poslanca Wita ponovno popolnoma pridružujemo.

Edina naša cesta, ki veže Železno Kaplo z Velikovcem, je v izredno slabem stanju, čeprav je ta cesta s transportom lesa v lesno predelovalni industriji na Reberci in v Sinča vesi silno obremenjena in velikanskega gospodarskega pomena. Za prizadeto prebivalstvo je zares slaba tolažba, če pristojni referent pri deželni vladi obljublja, da bodo ceste v bodočih letih postopoma asfaltirali. Minulo leto so asfaltirali le majhen kos ceste od južnega izhoda Goselne vasi, obljubljeno pa je, da jo bodo letos asfaltirali do Miklavčevega. Kdaj bodo še ostanek sedmih kilometrov do Železne Kaple asfaltirali, je pa še vprašanje. Prebivalstvo pričakuje in želi, da bi obnovitvena cestna dela v interesu gospodarstva pospešili.

Prav tako je naša zahteva, ki jo navaja poslanec Wit, tudi izgradnja karavanske

ceste iz Železne Kaple preko Šajde v Rož. Izvedba tega projekta je že stara želja kmetov v kapelških grapah in hribih ter gospodarska nujnost, ki bi utrjevala kmetijske eksistence z boljšo in ugodnejšo povezavo z zaledjem in s središčem Koroške.

Poslanec Wit je na te potrebe že večkrat opozarjal v deželnem zboru in pričakujemo, da se bo vprašanje v doglednem času tudi povoljno rešilo.

Velikovec

V torek se je v znani kleparski mojster Hans Rogy v Velikovcu smrtno ponesrečil. Rogy je bil dopoldne zaposlen na dvorišču starega Bräuhaus, kjer je hotel očistiti strešni žleb. Da je mogel do žleba, je moral postaviti lestvo, po kateri je zlezal do žleba v višini okoli 4 metrov. Medtem ko je Rogy že delal, je lestva na poledenih tleh zdrsla in se pričela premikati. Rogy je verjetno izgubil ravnotežje in je strmoglavil na tla, kjer so ga našli s težkimi notranjimi poškodbami. Takoj so ponesrečenca prepeljali rešilnim avtom v nezdodno postajo v Celovec, kjer pa je po operaciji zadobljenim poškodbam podlegel.

Rogy je bil znan pri požarnih brambah kot okrajni komandant, poleg tega je bil tudi namestnik deželnega komandanta požarnih bramb in član mestnega občinskega sveta v Velikovcu.

Razne vesti iz Koroške

Kakor je razvidno iz statističnih podatkov je bilo na Koroškem leta 1951 474.764 prebivalcev. Med tem prebivalstvom se je po verski pripadnosti priznavalo 411.174 oseb rimsko-katoliški veri, 46.399 evangelski, 613 staro-katoliški, 16 izraelski in 2.890 drugim verskim izpovedim. Oseb brez konfesije so tedaj naštevali 13.361, dočim se jih 281 ni izjavilo niti za to ali ono priznanje. Leta 1934 se je od 100 prebivalcev priznavalo rimsko-katoliški veri 91 oseb, leta 1951 pa 86,6. Delež rimsko-katoliškega prebivalstva je torej nekoliko nazadoval.

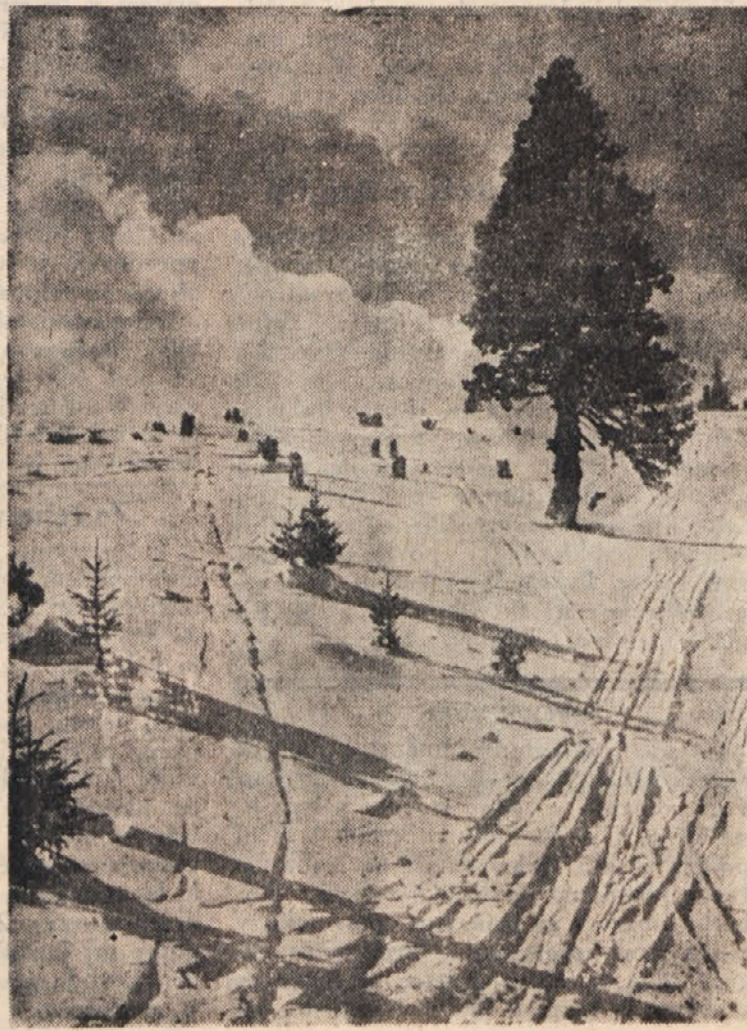
V minulem letu so z vzpenjačo na Kanzel prepeljali 178.364 ljudi, v prejšnjem letu pa 177.082. Brez dvoma pomeni ta številka lep uspeh, če upoštevamo, da je bilo lani zelo veliko neugodnih vremenskih dni. Trajanje sončne dobe na Kanzlu je po statističnem priročniku za Avstrijo znašalo leta 1953 2238 sončni ur, kar pomeni, da Kanzel v tem pogledu prednjači. Po številu sončnih ur sledijo Kanzlu Djekše, kjer navaja statistika 2203 sončnih ur. Iz tega sledi, da je Kanzel najsončnejši kraj na Koroškem in prekaša najznamenitejša letovišča v Švici. Vzpenjača na Kanzel omogoča številnim turistom in športnikom obisk Osojščice, kjer so v normalnih zimah kljub sončni legi ugodni snežni pogoji za smučanje.

Minuli teden je bilo na Koroškem 80 prometnih nesreč, pri katerih je bilo 34 oseb poškodovanih in dve mrtvi. V vsej državi se je primerilo 918 prometnih nezgod z 296 poškodovanimi in enajstimi mrtvimi.

Borba proti alkoholizmu postaja tudi na Koroškem vedno bolj pereča zadeva. V Celovcu so nedavno koroški šolski zdravniki razpravljali o tem vprašanju. Zelo visoka postavka za koroško deželo so stroški za duševno obolenje, ki znašajo letno 4 milijone šilingov. Velik odstotek duševno bolnih je pripisati vzrokom, ki izvirajo iz pijančevanja. Sklenili so, da bodo ustanovili delovni krožek, pri katerem naj bi sodelovale vse zainteresirane ustanove, da bi skušali s propagando omejevati alkoholno zlo ter da bi na znanstveno izdelani podlagi pripravljali predloge za učinkovite zakonite ukrepe. Med drugim naj bi ustanovili tudi deželni urad za borbo proti alkoholizmu.

ZIMA

KAKRŠNO SI
PREDSTAVLJA-
JO IN ŽELIJO
ZLASTI NAŠI
LJUBITELJI ZIM-
SKEGA ŠPORTA,
KAKRŠNO PA
POTREBUJEJO
TUDI NAŠI
KMETJE ZA
SPRAVLJANJE
LESA Z GOR-
SKIH GOZDOV,
JE LETOS PRI-
ŠLA SICER PO-
ZNO, AVENDAR.
KRATKA BO,
ZATO JO IZKO-
RISTIMO, KAR
SE LE DA!

Slovenska prosvetna zveza naznanja:

Slovensko prosvetno društvo »Rož«
v Št. Jakobu v Rožu
vabi na svoj

Občni zbor

ki bo v nedeljo, dne 6. marca ob 15. uri, z običajnim dnevnim redom v Narodnem domu.

Prosvetaši, udeležite se občnega zbora brez izjeme vsi!

*

Slovensko prosvetno društvo »Srce«
v Dobrli vasi

priredi v nedeljo, dne 13. marca 1955 v farni dvorani v Železni Kapli igro

„Domačija“

Vabijo igralci!

Djekše

Tragične smrti je minulo nedeljo premil 83-letni Matevž Kolar v Črentnikovi koči pod Djekšami. Starček je bil stric posestnika Črentnika ter je stanoval sam in zase v koči, nekaj metrov od domačije. Zaradi svoje visoke starosti je bil zelo onemogel ter se je mogel premikati samo s pomočjo palice. V koči je stanoval sam in se je po večini zadrževal v sobi. Poleg poštene in dobre oskrbe, ki je je bil deležen od strani domačih, je bilo njegovo edino razvedrilo, da je rad pokadil pipo tobaka. In tako domnevajo, da se je nesreča primerila na ta način, da se je koča vžgala od odpadka tobačnega ogorka. V nedeljo proti večeru je na Djekšah precej močno snežilo, zato dolgo nihče ni zapazil, da je bila koča že v plamenih. Čim so domači zapazili ogenj, so takoj hiteli na pomoč staremu možu, toda bilo je že prepozno. Kakor je izgledalo, se je starček še privlekel do vrat, nato pa je omahnil v ogenj in zoglenel.

Zaradi sneženja tudi na Djekšah niso kmalu opazili požara in preden je prispele požarna bramba, je koča že pogorela do temeljnega zidovja. V koči so bile tudi shrambe Črentnikove kmetije za vse zaloge žita, svinjine, žganja itd. Tudi vse zaloge so postale žrtev plamenov in cenijo skupno škodo na okoli 50.000 šilingov.

Bače

Nedavno sta se poročila Klara Koflerjeva in Franci Trunk. Poroka je bila v Ločah, na ženinem domu v Bačah pa prijetno in domače ženitovanjsko slavlje. Ženin in nevesta sta oba iz zavednih družin in se pripadnosti svojemu ljudstvu tudi zavedata. Ženin Franci je marljivo sodeloval v prosvetnem društvu »Jepa« v Ločah in je pogosto nastopil kot igralec na odru. Med tem, ko novoporočencem paru predvsem prosvetni društvi iz Loč in Malošč iskreno čestitajo, smo prepričani, da bosta svoji dejavnosti na področju naše prosvete ostala zvesta tudi v bodoče!

Slovenska fizikultura zveza sporoča:

V nedeljo, 6. marca 1955

smučarske tekme v Bilčovsu

Ob 10.30 uri smuk — ob 14.30 uri skoki

V soboto, 12. marca 1955 ob 14. uri bodo

II. smučarski skoki za Ziljski pokal

z mednarodno udeležbo

na 30-metrski skakalnici v Zahomcu. Razdelitev nagrad ob 17. uri v gostilni Schnabel

V nedeljo, 13. marca 1955 ob 14. uri bodo

IV. mednarodni smučarski skoki v Rožu

na 60-metrski skakalnici v Št Janžu v Rožu. S pričetkom prireditve se bo pričakalo do prihoda vlaka, ki odhaja iz Celovca ob 13.34 uri. Razdelitev nagrad bo ob 18. uri v gostilni pri Tišlarju.

Vse ljubitelje zimskega športa vabimo, da se vseh treh prireditev udeležijo v obilnem številu, zlasti še obeh skakalnih prireditev, na katerih bodo sodelovali tudi jugoslovanski in italijanski tekmovalci

Brata Pravdača

V prejšnjih časih je stala na koncu vasi bajta, v kateri je prebival stari Pravdač s svojimi sinovoma in o vseh treh se je po vasi govorilo, da imajo sicer dobro srce, da pa niso čisto pri zdravi pameti.

Ko je bil stari Pravdač še mlad, je bil premožen. Toda celo življenje se je pravdal in na starost je bil skoraj ob vse. Tudi sinova nista bila za nobeno rabo, ker sta se kar naprej prepirala med seboj ali pa z očetom. Stari Pravdač se je trudil, da bi sinova pomiril, pa ni nič pomagalo; če bi imela še kaj

Župan se je razjezil in s pestjo udaril po mizi ter povedal:

„Oče se še ni dobro ohladil, pa že gonita prepir o zapuščini! Fej! Sram vaju bodi! Ker sta dva, dobi vsak polovico“

Brata sta poskočila:

„Tako je! Vsak polovico! Saj sva res dva! To je pošteno!“

„Mir!“ je ukazal župan. „Sedaj vama jaz ukazujem! Ko bosta domenjena, pridita za menoj v občinsko pisarno, vsak po svojo uniformo in sabljo!“

Župan je odšel — brata pa po žago in sekiro! Klop in mizo sta imela kmalu na dvoje. Težji je bilo s sodom, katerega sta žagala celo uro. Potlej sta raztokla stensko uro in si razdelila koleščke. Ko je bilo vse, kar je bilo lesenega razpolovljeno, sta planila v stajo, kjer sta po dolgem razsekala osla in kozo. Šele proti večeru sta se srečno napotila v občinsko pisarno, kjer je bila ravno občinska seja. Župan in občinski svetovalci so videli, da sta po rokah vsa porezana in da je njuna obleka vsa umazana. Vprašali so ju, kaj sta počela in brata sta povedala, kako sta delila pohištvo, uro, osla in kozo.

„Kako pa to, da sta se tako grdo porezala po rokah?“ vpraša župan.

Brata sta povedala, da sta se porezala, ko sta razpolavljala steklenice. Občinski možje se niso mogli dovolj načuditi takšni delitvi. Niso se čudili, samo zanimalo jih je še, kako mislita deliti hišo.

Mlajši Pravdač je razložil: „Brez skrbi! To bova napravila jutri, ko bo dan. Bajte, peči in dimnika še nisva razdelila. Peč in dimnik bova podrli in iz dobljene opeke zazidala vrata ter postavila zid natančno po sredi bajte. Čemu bi imel le eden vrata, drugi pa ne? Skozi okno bova lezla, saj ima bajta dvoje okenj.“

„Tako je prav!“ so rekli občinski odborniki. „Se vsaj ne bosta mogla več prepirati.“

Občinski odborniki z županom na čelu so res ukrenili tako, da se nista več prepirala. Ko sta Pravdača razdelila in zazidala bajto, sta postala zanesljiva vaška čuvaja in menja-joče čuvala vas tako, da se nikoli več nista videla, ker takrat kadar je čuval eden, je drugi spal.

Človek in medved

Lovec hodi po kanadskih pragozdovih. Iznenada zagleda pred seboj orjaškega medveda. Dvigne puško, pomeri in sproži. Medved pa se samo malo strese. Kroglja mu je obtičala pod kožo.

»Kaj to pomeni?« zabrunda. »Kaj pa iščeš v mojem kraljestvu?«

»To je moj revir,« odgovori lovec, »in tu iščem kožuh, da bi mi grel telo.«

»Jaz pa iščem zajtrk, ki bi mi pogrel želodec,« zabrunda medved. »Pojdi z menoj v brlog, da se pomeniva. Se bova že kako sporazumela.«

Lovec je bil s tem zadovoljen in z medvedom sta odšla v brlog. Ni dolgo trajalo in že sta zadevo uredila.

Medved je prišel do toplega zajtrka, lovec pa je tičal v medvedovem kožuhu.

denarja, bi se pravdala po vseh sodnijah.

Nekoč so se Pravdači kregali zaradi župana. Najmlajši je trdil, da je župan neumen, brat je vpil, da je prismojen, oče je pa trdil, da je trapast. Sredi najhujšega prepira se je oče nenadoma prijel za srce in omahnil. Sinova sta priskočila, ga položila na naslanjača in čakala kaj bo. Pravdač se je zavedal, odprl oči in rekel:

„O-je! Umr! bom in nikoli več se ne bom pravdal! Nikar se ne prepirajte zaradi zapuščine, župan je pa trapast!“

„Neumen je!“ „Prismojen je!“ sta vsak po svoji vpila mlada Pravdača. Stari jima pa ni več ugovarjal, ker je umrl.

Ko sta Pravdača spoznala, da je jima oče umrl, sta jokala tri dni in tri noči. Vaščanom sta se smilila in občinski možje so sklenili, da ju zaposle.

Ko sta se Pravdača vrnila od pogreba, sta se začela pogovarjati o zapuščini. Komaj sta začela pogovor, so se že tresle šipe v obeh oknih. Tako sta vpila, da so ju slišali po celi vasi. Stepla bi se, če se ne bi na vratih pojavil župan in njima naznanil, da sta po sklepu občinskega odbora sprejeta v občinsko službo in sicer kot vaška čuvaja.

„Hvala lepa, oče župan!“ je dejal mlajši.

„Dobra čuvaja boval!“ je dejal starejši.

„Zakaj pa sta se tako neznansko prepirala?“ je hotel vedeti župan.

Pravdača sta v zadregi molčala. Starejši se je ojunačil in povedal:

„Oče nama je umrl, pa ne veva, kako bi razdelila zapuščino.“

NAŠA MUCA

*Niša črna, črna muca
črne tri ima mladičke,
dan in noč skrbno jih čuva,
čuva svoje otročičke.*

*Miške nosi, miške slastne
deci svoji za kosilo —
Da zaspijo, jim mijavka
pesmico o miškah milo.*

*Prede svoje in mijavka
zgodbe lepe jim o miški,
ki se skriva v temnem kotu,
v luknji črni, v mišji hiški.*

*Ko zaspijo pridne mucke,
v sanjah se sladko smejejo,
z miškami se mucki črni
v kolu radostno vrtijo.*

Še ena lovska

Slavni lovec razlaga, kako je bilo takrat, ko je v velikih temnih gozdovih lovil leve.

»Veste, takole je bilo: sklonjen z nabit puško prodiram med grmovjem in nenkrat se mi zasveti nasproti dvojce žarečih oči. Pomerim na sredino čela, pok!, in lev je bil moj. Še enkrat se mi je to posrečilo. Potem pa so me levi pogruntali.

Ko nekoč spet tako stopam po gošči in se mi spet bliža dvojce žarečih oči, pomerim, ustrelim, toda oči se mi še vedno bližajo. Skočim nazaj, pomerim še enkrat, ustrelim, in spet nič; spet ustrelim, spet nič.

Veste kako so me opeharili? Zmenili so se in začeli so hoditi po dva in dva skupaj, vendar tako, da je vsak lev na eno oko mižal. Lahko sem še tako meril, krogla je smuknila med njunima glavama v prazno.

Srečanje z razbojnikom

Že iz starih časov so ohranjene zgodbe o razbojnikih, ki so se skrivali po velikih gozdovih. Ena izmed njimi pripoveduje, kako je pogumni drvar pognal razbojnika v kozji rog.

»Stoj!« je zavpil razbojnik gozdarju, ki

ga je srečal v gozdu. »Denar ali življenje!«

»Dal ti bom denar,« je odgovoril drvar, »toda gospodarju moram dokazati, da si me napadel. Zato prosim, prestreli moj suknjič.«

Razbojnik je prestrelil suknjič. Potem pa je na drvarjevo prošnjo, prestrelil še rokave in še hlače. Ko pa je drvar rekel razbojniku, naj prestreli še pas, je razbojnik odgovoril:

»Ne morem, nimam več nabojev!«

»Če je tako, pa kar naprej! Alo, stopaj pred menoj!« Tako je rekel drvar. Nameril je svojo sekiro na razbojnika in ga odpeljal k orožnikom, ti pa so ga vtaknili v zapor.

Ivan Potrč:

NA KMETIH

Moškega, očeta otrok, je pobralo, ko so bili otroci sredi šolanja, precej let pred Nemci, in pri hiši ni bilo več drugega spomina nanj, kot spomin na njegovo naglo in zatikajočo se gomnico. Enako ko njegova, ki je trohnel, ni bilo čuti pri hiši babice, čeprav je ta še živela; cele dneve je prečepela s sklenjenimi rokami na postelji v kotu hiše, iz hrama na svetlo pa je prihajala samo v poletnih dnevih, ko je bilo v hiši presoparno; vse dni in vse noči je premolila in klicala smrt, umrla pa ni.

Pri hiši so gospodarile ženske; temu gospodarjenju si pri Hedlovih lahko rekel tudi muljenje; kajti ženska mula in trma sta bili pri hiši tisto, s čimer so vse dosegle; mulile pa so se dekleta druga na drugo, mati naj, vse tri pa na mater. Karkoli je mati storila, karkoli je rekla, nič jim ni bilo po volji. Če se je nedeljsko popoldne zasedla pri žlahti in prišla na večer k hramu, doma pa začela vzdihovati in stokati: »V grob me boste spravile... grozne ženske ste... zaradi vas jih poslušam...«, a so jo druga za drugo za-

vračale: »Kaj pa lazite okoli? Doma bi sedeli in za nas rožni venec molili, bi vsaj malo prej v nebesa prišli!« Najmlajša, ki je bila najbolj samosvojna in najbolj odrezava, jo je na lepem vprašala, če je že pozabila, kako je bilo, ko je bila sama mlada. Takšna hudobija lastnih hčer je ženo vrgla; zaihtela je, si potegnila ruto na oči in pokrila z rokami obličje; vrgla se je na posteljo in zaspala, ne da bi se poprej razpravila; slekla se je šele sredi noči ali proti jutru, ko se je prebudila. V hiši se je začel tihi teden; niso se več ogovarjale, niti mati hčera niti hčere matere. Najstarejši, za katerega so vsi vedeli, da bo doma prevzel, jih je zaradi tega muljenja večkrat preganjal okoli hrama in preklinjal, da se je kar kadilo. Ta bi z leti hišo tudi prevetril, če ne prej, ko bi se ženske pomožile, vsaka na svoj konec sveta, tudi zato, kakor so rekle, da se ne bi nikoli več srečale — toda tega Hedla so Nemci aprila petinštiridesetega, kak dan pred koncem, ko so bežali, ustrelili, hišo samo pa zažgali. Stori je strašno in nečloveško smrt. Nemci so ga zvezali, ga obesili za pete na gredelj vodnjaka ter mu prestrelili prsi in vrat. Vodnjak je stal komaj dva ali tri metre od hiše, tako da potem ni bilo mogoče nikoli zvedeti natančno, ali ga je pobralo zato, ker mu je stekla kri, ali pa je končal od sile, se pravi, od hiše, ko je ta zgorela. Grozotni zločin je bil zadnje, kar so Nemci prizadejali ljudem,

maščevali pa so se nad Hedlovim zaradi vojaka, ki ga je ustrelil pred hišo neki Štrafelov, na pol skrivač in na pol partizan; za zadnjega se je tudi izdajal. Ta strel je bil razen rekvizicij Štafelova edina akcija nad Nemci, takoj zatem je pobegnil. Z njim so se umaknile v bližnjo hosto tudi ženske, vsa tri dekleta in mati z njimi. Doma sta ostala samo starejši Hedlov in babica. Hedl je hotel Nemcem, ki so obkolili hišo, povedati, kdo je Nemca, ki je prišel pit vodo, ustrelil, toda Nemci ga niso poslušali. Na kratko so opravili in prav tako na naglo, kakor so prišli, so tudi odšli. Babico, ki je ostala v goreči hiši, so ljudje rešili, Hedlovo opečeno telo, brez las in v osmojeni obleki, ki je visela z obešenca, pa je ostalo Hedlci za večne čase strašen spomin na nemško soldaško pravičnost, ki je segla po sinu in po mladem gospodarju ter se znesla nad Štrafelovo partizansčino. Kmetica je videla v tem, pa tudi v smrti babice, ki so jo pokopali še istega aprila, kazni božje; ta kazni božja pa je zadela Hedlovo družino prav zaradi deklet, ker so se, kakor so po vasi tudi govorili, vlačile s Štrafelo in ga pomagale skrivati. Takšne govorice je raznašala stara toliko časa, dokler niso prišle na uho Štrafeli in dokler ni prišel ta nad njo in ji zagrozil s pištolo, češ da bo še njo počil.

Bilo je prve dni po nemškem koncu, ko je bil Štrafela mali bog v deželi in se je

tudi ženil s starejšo Hedlovo. Stara, Hedlca, je bila do zadnjega lasu na glavi prepričana, da jemlje hčer, ker bi se rad polakotnil grunta, poslej, ko so ji spravili Francla, njenega nesrečnega otroka in uboga martrnika. Prepričana je bila tudi, da so vse tri hčere krive, da je prišlo do te, zanjo tako grozne nesreče in izgube; Štafela je plesal okoli vseh treh. Do kraja se je sporekla z dekleti. A če se je doslej jezila nanje, se je poslej, ko je prišel Štrafela in v hramu s pištolo mahal nanjo, bala deklet in Štrafele. Obmolnila je, začela je z mulo. Po vseh teh nesrečah ji je ostal samo še en otrok, to je bil najmlajši pri hiši, Južek. Zabadela je nad njim ko starka nad prihranjenimi božjaki. Naj je počel, kar je počel, za nič na svetu bi mu ne rekla besede, samo če je zasluhila, da otroku gódi, domačija pa je postala zanjo pekel. Hodila je okoli požganega hrama in pisano pogledovala po ljudeh, ki jih je Štrafelov posihmal veliki partizan, zmo- biliziral, da so mu spravljali hišo pod streho. »Čakaj, čakaj, tudi tebe, steklač, bo poiskalo!« je sikala predse in klicala prekletstvo nad nezaželenega zeta in nad hčere. Prekletstvo je hišo res tudi zadelo, vendar pa ni prizadelo Štrafele in njegovih treh strašnih žensk... — zadelo je njo in tistega, ki ji je ostal in ki ga je imela edinega še rada na svetu.

Vse to pa se je dogajalo tako, kakor mi je moj sosed in nesrečni kamerad, ko se

Nekoliko pomenka o krompirju

Krompir imamo na mizi vsak dan. V primeri z mesom, maščobo, moko ima krompir majhno kalorično vrednost. Ker pa je v njem veliko škroba — ogljikovega hidrata — je zdrava hrana. Da obdržimo pri krompirju vso hranljivost, je najbolje, če ga kuhamo v sopari. Kolikor manj vode vsebuje kuhan krompir, toliko je okusnejši. Seveda ni vseeno, kakšen je krompir. V njem je namreč tudi solanin, ki je našemu zdravju škodljiv in njegova količina se pri starem krompirju znatno poveča. Če govorimo v procentih, tedaj ima navadno dober krompir 0,002% solanina, ki v tej količini ne škoduje. Nezrel, še zelen in pa star krompir vsebuje 0,06% solanina, kar je že zelo veliko in je često vzrok raznim obolenjem. Zato je nujno, da zelen in pa star krompir lupimo, ker je največ solanina ravno pod kožo.

Krompir hranimo v temnem in suhem prostoru, ki ima stalno temperaturo 6—7° C. Krompir postane sladak že pri +3 stopinjah, zmazne pa pri —3 stopinjah. Če je krompir sladak, tedaj ga prenesemo v toplejšo shrambo, da se umiri, kakor pravimo. Takemu krompirju zboljšamo okus, če ga pred uporabo namočimo ze nekaj ur v mrzlo vodo. Zmrznjenega krompirja pa na noben način ne smemo prenesti na toplo, ampak ga moramo otajati v mrzlem prostoru ali v vodi, ki smo ji primešali soli. Tako smo ga sicer rešili gnilobe in napravili užitnega, vendar pa ga je treba hitro porabiti.

Krompir pripravljamo na vse mogoče načine. Da se ne razkuha, ga pristavimo v vrelo slano vodo. To velja zlasti tedaj, če hočemo servirati krompir v koščkih. Če damo v vodo lovrov list, bo krompir zelo okusen. Kar se tiče krompirjeve sola-

te, je pač najvažnejše, da kuhan, olupljen in zrezan krompir takoj oblijemo z oljem, kis in čebulo pa dodamo šele neposredno pred serviranjem. Ko olupiš surov krompir, ga daj takoj v mrzlo vodo, sicer na zraku porjavi. Da pa ne bodo roke črne, ga lupi pod vodo. Krompir, ki ima že slab okus, pristavi v mrzlo vodo, in ko zavre, jo odlij, zalij z drugo, osoli in dodaj kumno. Če mesiš krompirjevo testo, pazi, da krompir ni preveč voden, ker bi v tem primeru morala dodati dosti več moke in testo bi postalo trdo. Če napravimo testo iz surovega krompirja, tedaj kuhamo pokrito v obilni slani vodi, nasprotno pa te-

sta iz kuhanega krompirja ne pokrivamo. Krompirjevo testo mora vreti počasi petnajst minut; če si pa napravila štruklje in jih zavila v servijeto, moraš zavitek po desetih minutah obrniti.

Krompirjevih jedi je v vseh kuharskih knjigah cela vrsta. V tej zvezi samo še droben nasvet: Če hočeš narediti zares dober krompirjev pire, vzemi za 3/4 kg krompirja, 1/4 litra vročega mleka in dve žlici masla. Zelo važno je, da je mleko zares vroče, če ne, krompir zakrknje. Če pripravljáš pire k mesu, ga lahko zabeliš s prepraženo čebulo; seveda k jabolčni omaki čebula ne gre.

Jej počasi

Premnoge bolezni izvirajo iz tega, ker prehitro jemo in preslabo žvečimo. Pogostokrat se zdravniki po tedne in tedne trudijo, da bi ugotovili, kaj povzroča bolniku bolečine v želodcu. Rentgenska preiskava šele dožene, da požira bolnik prevelike kose, ki jih potem želodec težko prebavlja.

Če na hitro zmečete jed vase, vam

prvič nič ne zaleže, drugič pa ogroža vaše splošno zdravstveno stanje. Zlasti ljudje, ki jih poklic sili, da mnogo hodijo, bi morali še posebno skrbno paziti, kako jedo. Če grizljaj mesa dobro prežvečimo, ga tako pomešamo s slino, ki je tolikšne važnosti, da želodec laže predela zaužito hrano. Iz dobro premlate hrane želodec in črevesje vsrkata lahko vse redilne in

Povešen, povečan in razširjen želodec

Kako popravimo plesnivo marmelado?

V marmeladi so začele delovati glivice plesni, ki so prišle iz zraka ali pa smo jih zanesli v shrambo s kakim drugim okuženim živilom. Najbolje je, da tako marmelado prekuhamo. Od vrha prav pazljivo odstranimo vso plesen in hkrati tudi vso plast okužene marmelade. Marmelado denemo nato v čisto kozico. Primešamo ji še nekaj skladkorja. Vse skupaj naj vre kake četrt ure. Marmelade, ki je kisla, ni vredno prekuhavati.

Najbolj priporočljivo je zamenjati kozarce, zato marmelado, ko je prekuhana, poberemo čisto v drugo posodo, ki pa mora biti dobro pomita in razgreta v pečici, da se razkuži. Marmelado denemo v kozarce še vročo. Da steklena posoda ne počí, jo postavimo na desko ali na večkrat zganjen suh prtič. Dalje ravnamo kot pri vsaki prvotno kuhani marmeladi.

Napravimo milo za čiščenje madežev

Odlično milo za čiščenje madežev lahko same napravimo takole: naribamo kos pralnega mila, ga denemo v stekleno posodo, prelijemo z amoniakom, dobro premešamo in zamašimo. Ko se milo čisto raztopi, dodamo še malo amoniaka, toda zmes mora ostati gosta. To tekoče milo bo odstranilo vsak masten madež in umazanijo z obleke, če z njim dobro zdrgnemo umazana mesta, nato pa izperemo v mlačni vodi.

PRAKTIČNI NASVETI

Prerezana čebula ostane več dni sveža in uporabna, če prerezano ploskev namazemo z maslom.

*

Kakao se ne sprime v kepe, če ga pomešamo s sladkorno sipo preden ga vsujemo v mleko.

*

Meso pravkar zaklane živali je največkrat trdo; če ga nakapamo s citronovim sokom in oljem 10 minut preden ga denemo v pečico, bo pečenka mehka in sočna.

*

Jajčne jedi in omlete so rahlejšje, če testu dodamo nastrganega krompirja. Hranilne snovi. Hrana nam tako tudi mnogo več zaleže.

je navadno posledica slabega žvečenja. Kakor hitro se bolnik navadi pravilno žvečiti in počasi jesti, se stanje izboljša in želodec dobi spet svojo normalno obliko. Če čutite po obedu ali po večerji bolečine v želodcu, skušajte drugi dan počasneje jesti in dobro prežvečiti vsak grizljaj. V večini primerov je le naša malomarnost kriva temu!

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

O oslovskem kašlju

Oslovski kašelj je zelo kužna, nevarna in mučna otroška bolezen. Za oslovski kašelj so otroci sprejemljivi že v prvem mesecu življenja. Po 14. letu se ta bolezen ne pojavlja. Čim mlajši je bolnik, tem manj je upanja na ozdravljenje: v prvem letu življenja pomeni oslovski kašelj zelo resno obolenje, ki terja med našimi najmlajšimi tudi smrtne žrtve. Pozneje je v tem oziru boljše, za starejšega otroka, nekako od 4. leta naprej je bolezen navadno bolj nadležna kot pa nevarna.

Bolezen je zelo kužna. Prenaša se s kapljicami. Pri širjenju oslovskega kašlja je zelo važno dejstvo, da je bolnik najbolj kužen v začetku bolezni, to je v času, ko se bolezen še ni toliko razvila, da bi jo lahko ločili od navadnega prehlada. Zato tudi v primeru oslovskega kašlja otroka težko obvarujemo okužitve.

Bolezen je dolgotrajna in je prava nadloga ne samo za bolnika, temveč tudi za njegovo okolico. Po okuženju je nekako 14 dni mir. Nato začne otrok kašljati. Ta začetni oslovski kašelj se v ničemer ne razlikuje od navadnega »prehladnega« kašlja. Medtem ko se »navadni« kašelj popravi, opazimo pri oslovskem kašlju, da otroku noče postati boljše, vedno bolj

kašlja. Ko je tako kašljaj kakih 14 dni, se izpremeni način kašljanja: med kašljanjem začne rigati, ne kašlja venomer, kot to dela prehlajen otrok, temveč v napadih. Takih napadov je lahko zelo veliko. Največ jih je ponoči. Pri napadu je otrok ves zaripel, vendar se kmalu popravi, dokler ga ne prime vnovič. Ti napadi se ponavljajo skozi mesec dni ali več, potem postopoma pojenjajo.

Zdravljenje oslovskega kašlja je še vedno zelo težavno, čeprav so najnovejša zdravila, kot kloromicetin in aureomicin, precej uspešna. Proti komplikacijam, kot je pljučnica, se z modernimi zdravili lahko uspešno borimo. Ker oslovski kašelj sam ne povzroča vročine, pomeni vročina za časa te bolezni komplikacijo in to navadno pljučnico, ki je v zvezi z oslovskim kašljem skrajno nevarna. V takem primeru spada otrok takoj v bolnišnico: Otroka z oslovskim kašljem imamo čim več na svežem zraku. Ker po napadu navadno bruha, ga moramo nekaj minut po napadu nahraniti, da nam ne izgubi preveč teže. V bolniški sobi ne pometamo, temveč brišemo prah z vlažno krpo, ker prah, ki ga dvigamo pri suhem pometanju, draži na kašelj. Hrana naj bo kašasta, brez drobtin, ker slednje tudi dražijo na kašelj.

M
O
D
A

Zadnjih smo pokazali model kostuma po letošnji pariški modi za pomlad.

Tudi ta kostum iz svetle tkanine je iz pariškega modnega salona. Jopič je okrašen z ozkim temnim trakom, ki je na sprednjem delu ovratnika zavezan v čedno mašico.

mu je nekega dne jezik razvezal, začel pripovedovati ter mi potem v dolgih kazniških nočeh, ko se nobenemu ni ljubilo spati, tudi vse do konca povedal. Zanj, kar je bilo zanj najhuje, ga je zadelo tu, v kajhi; a za to smo zvedeli šele, ko ga ni bilo več med nami. Pa tudi do tega je moralo priti, in bogve, zakaj je bila še ta zadnja nesreča zanj dobra. Godilo in zgodilo pa se je tako... — toda Hedl je začel, ko po navadi, s preklinjanjem.

II

— Tako, viš, prekleto, je bilo pri nas, narobe, da huje biti ni moglo! Lahko bi prišel hudič in me premitil. Kaj drugega se ni moglo zgoditi. Samo zaradi njih, preklelih, samo zaradi žensk sem tu, ah, prekleto! —

Zazijal se je proti mrežam, skozi katere je nedeljskega popoldneva zagledal žensko, a s takim nasršenim, užaljenim in jeznim pogledom, da sem v temi občutil divji lesk oči.

— Lahko bi bilo vse drugače, lahko bi s Tuniko, toda Tunika je tisto zimo komaj končala šolo, jaz pa sem mislil, da ne morem počakati.

A zdaj, viš, je tako, da mi vedno bolj hodijo po glavi kámenščnice!¹⁾

Mlado leto je bilo mimo in kámenščnice pod hramom so že zdavnaj zazorele, a jih tisti čas še nismo obrali; imeli smo preveč dela s hramom. V večerko²⁾ so tesarji potegnili zadnje šperovce na hišo, pribili smrekco na ostrešje in začeli z likofom. Nosil sem pijačo iz kleti, jabolčnico ali tuklo,³⁾ kakor pravimo pri nas pijači, in pridno nalival. Dedje so se po malem napijali in se huje in huje režali, ženske so se nekaj mulile. Blo je ko po navadi pri hramu in jaz sem se malo napil, do kraja pa se je nacedil Štrafela.

A ko se je napil on, je mislil, da mora biti pijano vse, kar je pri hramu, tudi domači in tudi ženske.

»Liza!« je poklical ženo, mojo sestro, ki se je pokazala na pragu.

Ta se ni zmenila.

»Liza!« je ponovil, glasneje in nevoljno.

»Kaj bi rad?« se je obregnila.

»Pridi, boš pila!«

Prišla je po treskah na pocjah,⁴⁾ s svojim napetim trebuhom, sedla na stolico, na kateri so ležali na pol obtesani vršiči, in prekrižala roke. Štrafela ji je nalil pijače in stegnil roko.

»Na, pij!«

Segla je po kozarcu, dvakrat pocmrkala in izpila.

²⁾ pozno popoldne

³⁾ jabolčnica iz sadja, stolčena v pečici

⁴⁾ podstenje (pri hiši ob zidu)

Mene je vedno jezilo, kako ga je ubogala ta ženska, ki je bila drugače trmasta do vseh domačih. Ko da bi ji pri Štrafeli pamet nehala. Jezil sem se na sestro, Štrafelo pa sem skorajda sovražil. Bilo je, ko da bi ji Štrafela zavdal, ko če bi kača žabo uročila; vse je storila, kar si je zamislil. A ne samo, da je zanj vse storila, tudi rekla mu ni nobene, naj je počenjal, kar je počenjal, tudi takrat ne, če je bilo kaj zavoljo matere. Tako je bilo tudi to večerko.

Prišli so mati od nekod, najbrž iz gorice za hramom, imeli so ilovko na obutvi. Komaj jih je zet zagledal, že se je zapičil v njih.

»Hej, Hedlca, pridi, likof pijemo!«

Tudi mati, kot prej sestra, se niso zmenili. Pobrali so tresko, dvignili nogo na hlood in začeli strgati ilovko z obutve.

»Hedlca?!«

Štrafela jih je znova poklical, na moč trezno in kolikor se je le dalo z mirno krvjo, skorajda potihlo. A mati se tudi zdaj niso zmenili, ko da bi Štrafele sploh ne bilo pri hramu. Predejali so drugo nogo na hlood, si še to ostrgali, se zravnali, zagnali tresko proč in odšli proti hramu, v katerem smo takrat že kuhali.

Mislil sem, da ne bo nič; da bodo mati odšli in da bo zet nagibal ročko s tesarji ko doslej. Toda Štrafela je imel ta dan svoje muhe.

»Hedlca!«

Zavpil je in stekel po treskah. Postavil

se je na prag, pred prikletna vrata, se oprijel zadaj za hrbotom za podboje, ko da bi hotel zagraditi materi pot v priklet ter jih nagovoril z zahripanim glasom, ki se je od same togote tresel:

»Mati, pijačo imate tam!«

Poslanjal sem se na stolici,⁵⁾ zdaj pa sem se zravnal. Mati in Štrafela že cele kvatre nista govorila, ogibala sta se drug drugega, ko da se ne bi videla. Tudi tesarji so nehali z južino. Mati so malo postali, ko so ga zagledali takšnega pred vrati, zatem pa so se že zagnali proti vratom. Prijeli so z obema rokama za zetovo pravo roko, da bi jo odrgali od podbojev in da bi odšli v hišo. Štrafela se je krepko oprijel. Zdaj so hoteli mati v hišo pod njegovo roko, a Štrafela jim je s kolenom zagradil odprtino pod roko.

Tako mati niso mogli v hišo. Odstopili so korak, niso si znali pomagati, kaj naj storijo, zatem pa so stisnili roke v pesti, jih pomoleli daleč naprej pred sebe in nazarensko naglas in zasigano zavpili:

»Ti, steklač, ti boš meni v hišo branil!«

Bil sem ves na iglah, bal sem se, da jih bo tresčil, a mati so znenada spregovorili.

»Tak, nimate priraščenega?« jih je pobaral Štrafela, malo počakal in se začel smejati.

⁵⁾ lesena tesarska štirinožna podloga (konji)

(Nadaljevanje sledi)

¹⁾ bele hrustave češnje

Zakaj goveja živina letos ne uspeva

Pred kratkim je stavil F. W. naslednje, letos splošno zanimivo vprašanje:

„Živina je moja eksistenca, od nje moram živeti s svojo družino. Zato hočem predvsem dvigniti živinorejo na višjo stopnjo kakor je tukaj v naših gorskih predelih. Celo zimo poladam goveji živini samo seno, slame sploh nič. Poleg sena dobijo živali še vsak 3. dan krmilno apno in živinsko sol. Kljub temu pa se mi zdi, da uspeh ni tak, kakršen bi moral biti.“

12 glav goveje živine požre dnevno ca. 180 kg srednje dobrega sena, kar predstavlja vrednost S 108.—. S krmiljenjem imam vsak dan 4 ure dela, a S 5.—, je S 20.—. Skupno povzroči reja živine ca. S 128.— stroškov. Dnevni prirastek v hlevu bi moral znašati najmanj 15 kg, drugače stroški niso kriti. Tega prirastka pa ne dosegem.

Sodim, da vsebuje 1 kg mojega sena 60 gr prebavljivih beljakovin in 400 škrobnih enot. Potemtakem dobi 1 govedo s povprečno 15 kg sena 900 gr beljakovin in 6.000 škrobnih enot. Zato vprašam, kakšno razmerje mora biti med beljakovinami in škrobnimi enotami, da bo

moja živina bolje uspevala. Prosim za točno pojasnilo ter za navodilo, katero beljakovinsko krmo naj v primeru potrebe dokupujem.“

Ne samo F. W., temveč skoroda vsak kmetovalec ugotavlja, da pri letošnjem krmiljenju samega sena živina ne uspeva tako, kakor običajno. Zato bo tudi pojasnilo, ki je namenjeno F. W., splošno koristno.

Da ob takem krmiljenju svoje goveje živine nimaš zaželenega uspeha, ti radi verjamemo. Beljakovine in škrobne enote lanskega sena si vzel absolutno previsoko. Lansko seno je bilo v povprečju slabo in nima več ko 20—25 gr beljakovin ter 200—250 škrobnih enot v kg. Lansko deževno vreme je travo samo napihnilo in nikakor ni bila v stanju nabrati toliko hranil v sebi, kakor jih nabere v normalnih letih. Pa še to, kar je nabrala, je šlo pri sušenju vsled dežja do velike mere v zgubo. Poleg tega sodimo, da tvoje travnike ne sestavljajo najboljših trav in detelje in da gre tudi pri tebi za povprečne kmečke travnike z obilo zelišč in manjvrednih trav.

Ob tako dani krmilni vrednosti sena bi moral n. pr. dati:

po beljakovinah	po škrobnih enotah
kg sena	kg sena
11—13	11—13
2—2.5	1
13—16	10
17—21	11
18—22	12
18—22	12
18—22	12
35—45	18
32—40	20

more prebaviti. Drugi vzrok pa je brez dvoma v tem, da ti pri zimskem krmiljenju manjka sočne in beljakovinske krme. Prehudo je za

žival, ako ti mora požreti povprečno 15 kg sena na dan. Posledica tega bo verjetno tudi pri tvoji živini ogromen vamp in slaba prebava krme.

Kakšna naj bo sedaj tvoja začasna rešitev, da prideš do boljšega uspeha? Edini izhod je dokup beljakovinske krme, da bi nadomestila beljakovine, ki jih živini s senom ne moreš dati. Najcenejše beljakovine v smislu našega nedavnega članka v Obvestilih bi kupil v tropinah zemskega oreha (Erdnusskuchen), ki stanejo okoli 2.75 šil. za kg. Ako bi dajal dnevni obrok sena kakor sledi, bi potreboval na dan:

	sena kg	tropin dkg	stroški šil.
molznice:			
vzdrževal. krma	13	—	—
za liter mleka	—	ca. 12	0,33
mlada živina:			
6 mesecev stara	5	ca. 35	0,96
9 mesecev stara	7	ca. 55	1,50
12 mesecev stara	9	ca. 55	1,50
18 mesecev stara	12	ca. 45	1,25
24 mesecev stara	12	ca. 35	0,96

Za pitanje govedi pa bi prišle potrebne beljakovine verjetno predrage, ker bi jih potreboval v tvojim primeru ca. 1,3 kg na dan — in to znaša S 3.60.

Krmiljenje ostalih tropin ali otrobi pa bi prišlo še dražje.

Pripominjamo pa izrecno, da je to le zasilna rešitev. Ako hočeš od živine izbiti, kar res potrebuješ, je po zunanji oceni kmetije brez-pogojno potrebno:

V primerjavi s tem pridelkom beljakovin pa nam dasta v senu: detelja ca. 525 kg in lucerna ca. 800 kg beljakovin na hektar.

Ob tej primerjavi in v primeru, da bo tudi za deteljnotravno mešanico težko, nastane seveda vprašanje, če ni morebiti bolj pametno, da zasejemo letos namesto lucerne, detelje ali deteljnotravne mešanice kakšne druge enoletne rastline, predvsem na beljakovinah bogate metuljnice.

Kot take bi prišle v poštev: oves (45 kg) z grašico (80 kg) in njivskim graham (60 kg), ki je zrel za košnjo sredi junija in za katerim sejemo začetkom avgusta ozimno grašico (80 kg) z ržjo (60 kg) ali z laško ljuljko (10 kg). Namesto ozimne grašice seveda lahko sejemo tudi druge mešanice, ki nam dajo še jeseni pridelek. To bo prišlo v poštev predvsem tam, kjer imamo silose in kjer jesenski drugi pridelek krme lahko kisamo. S tako dvakratno mešanico pridelamo na hektar površine:

40 q — ca. 276 kg beljakovin
200 q — ca. 510 kg beljakovin
300 q — ca. 540 kg beljakovin
45 q — ca. 540 kg beljakovin

odgovoriti, pa je: Kako bomo z najmanjšim delom in najmanjšimi izdatki dosegli največ beljakovin? (bl)

mesece stara, se že sama preskrbi z dušikom. Najvažnejše je gnojenje s fosforno kislino in s kalijem. Teh dveh hranil izpije lucerna mnogo iz tal in sicer na leto 60—90 kg fosforne kisline, pri 3 letni rabi torej 180—270 kg fosfora na ha. Da krijemo ta primanjkljaj, moramo gnojiti s 6—18 q Thom. fosfata. Kalija izmolze lucerna iz tal v svojem življenju 170 do 187 kg na ha. Povrnemo ga zemlji, če gnojimo s 5 q 40%-ne kalijeve soli na ha. Važno je še apno. Lucerna potrebuje toliko apna kot grah in trikrat več kot krompir in celo 10 krat več kot rž. Če je pH pod 6, moramo dvakrat apniti.

Najbolje je, da izdatno pognojimo na zalogo že rastlino, ki raste pred lucerno, in sicer damo 8—15 q na ha Thom. fosfata, 5—8 q na ha 40%-ne kalijeve soli in 20—30 q na ha žganega apna ali 40—50 q na ha laporja. Dušika pa damo le malo (kakih 50 kg) in le tedaj, če lucerna spomladi slabo raste, da ji pomagamo iz prve zadrege.

Med rastjo pa lucerni še prignojimo s fosforom in kalijem in sicer damo na vsakih 20 q pridelane suhe lucerne 150 kg Thom. fosfata in 100 kg 40%-ne kalijeve soli. Zurn priporoča dati lucerni več kot 600 kg na ha Thom. Sulfata in več kot 400 kg kalijeve soli na ha.

Gnojnica po vseh pravilih ne spada na lucerno. Kljub temu jo v Švici močno zalivajo z gnojnico in dosegajo lepe uspehe, ker je v gnojnici obilo kalija. Švicarji si to v vlažnem podnebju lahko privoščijo. Mi v suhih krajih tega ne smemo storiti.

(Se nadaljuje)

1. da urediš intenzivna pašišča (glej članek prof. Sadarja v Obvestilih);
2. da seješ lucerno, deteljo ali deteljnotravno mešanico za zimsko krmiljenje;
3. da si urediš 2 silosa, a 40—50 m³ prostornine, kjer boš v enem silikal ovenelo travo in pridelal ceneno beljakovinsko krmo za zimo, v drugem pa silokoruzo.

O svem tem pa je potrebno, da se dokončno pogovorimo spomladi na licu mesta.

PRAVNE ZADEVE V PRIMERIH

Kaj je moje, je moje — pa ne zmiraj!

II.

V prvem članku smo omenili razne možnosti, da tudi država sama po svojih zastopnikih, lastnim državljanom kaj odzame — na podlagi zakona seveda. Med vojno ali revolucijo si stranka ali država in vlada, ki zmaguje, to pravico tudi brez zakona jemlje, ker sama dela nove zakone. V zgodovini to ni nič novega. Že v starem veku se je to godilo in čitamo o tem celo v bibliji. Sicer pa so zlasti v srednjem veku cesarji, knezi, vojvode, cerkveni knezi in opati itak razpolagali z lastnino svojih podložnikov, kakor s svojo. Najvišja posvetna gosposka je darovala zemljišča in vse, kar je stalo na njih, nižji gosposki ali cerkvi, le-ti pa so zopet z vsem tem barantali po mili volji.

To se je potem več ali manj spremenilo v 19. stoletju, popolnoma pa šele v 20. stoletju (četudi ne povsod) in je danes odvzem lastnine nemogoč, razen na podlagi kazenskih predpisov, to se pravi zaplenbo premoženja, in razen na podlagi posebnih zakonov proti odškodnini!

Razlastijo se torej sedaj po posebnem predpisnem postopku in proti odškodnini samo tiste stvari, ki jih zakoni posebej imenujejo. Najbolj natančno je izveden ta postopek v zakonu o železnicah, ki velja kot nekaj vzorec načelno tudi za druge slične razlastitve! Predvsem se mora vedno najprej ugotoviti potreba za razlastitev zahtevane stvari, kajti v tem oziru najdemo mogoče še druge možnosti in ni vsak projekt dober in potreben. Zaradi tega naj se za take razlastitve ne zanima samo sosesčina in občina, ampak tudi poslance naj se opozori na kake krivične slučaje.

Ko je potem ta potreba končno dognana, nastane vprašanje, kaj se naj lastniku odvzame, ker gre tudi v tem oziru marsikateri projekt predaleč. Odvzame pa se lahko zemljišče s stavbami vred, vodni tok, vrelec ali studenec, razne zemljiške ali stavbene pravice itd. Ali pa se hiša in zemljišče lahko tudi obremenijo z raznimi servituti.

Lahko se napravijo čez zemljišče razne poti in steze, vodni toki pri regulaciji potokov in rek ali se razlašča posebno pri gradnjah vodnih elektrarn in zaježitvah, ko nastanejo celo nova jezera na škodo druge lastnine. Na hiše se pritrjujejo elektrovodi, postavljajo sredi njiv in pašnikov elektro-stolpi. To potem niso več razlastitve, ampak obremenitve, ki večkrat motijo prejšnje gospodarstvo. Večkrat velja to samo začasno, če je pa trajno, se sme tako breme tudi vknjižiti na zemljišče lastnika.

Če traja taka zemljiška uporaba od začetka obratovanja več kakor šest mesecev ali nastane več kakor dve leti, more lastnik zahtevati, da se mu hiša ali zemljišče popolnoma odkupi.

Za vsako razlastitev lastnine in obremenitev se mora plačati pravilna in pravična odškodnina, ki se mora ozirati ne samo na vrednost odvzete stvari, ampak tudi na zmanjšanje vrednosti, ki je nastalo lastniku pri ostali lastnini, ki je mogoče zaradi tega sedaj v celoti manj vredna.

Škodo pa trpijo pri takih prilikah lahko tudi užitarji, najemniki ali drugi upravičenci na svojih pravicah in ne samo neposredni lastniki. Tudi ti se morajo torej poklicati k obravnavam in ne samo glavni lastnik, ali pa morajo sami od sebe pristopiti, da varujejo svoje pravice.

O tem jako važnem postopku pa prihodnjič. Seveda je nemogoče, obravnnavati v teh člankih vsak slučaj posebej. Treba pa je, da ljudje poznajo važnost in si znajo pravočasno pomagati.

Kaj bomo letos sejali za krmo?

Pridelek detelnega in lucerninega semena je bil lani v Zapadni Evropi zelo nizek in bo zato letos težko dobiti našemu podnebnju odgovarjajoče seme. Po poročilih o dunajski borzi lahko sodimo, da bodo detelja in lucernina semena silno draga. Zaenkrat navajajo semenarne naslednje cene: črna detelja avstrijskega in francoskega izvora 55.— do 60.50 šil., lucerna istega izvora pa 49.50 do 54.30 šil. za kg. To pomeni, da bo za hektar površine potrebno seme stalo:

črna detelja	(20 kg)	S 1.100 do 1.210
lucerna	(32 kg)	S 1.584 do 1.744
nokota	(15 kg)	S 675 do 743

Te cene, ki pa se utegne še povišati, se bo brez dvoma marsikdo ustrašil. Toda to ne bi bilo najhujše, saj sta črna detelja in lucerna tudi ob tej ceni še najcenejši beljakovinski rastlini. Hujše je to, da bo semena sploh primanjkovala. Zato je zelo na mestu, da že sedaj mislimo na eventualno potrebni izhod — na setev drugih krmnih rastlin, ki nam bodo po hektarju površine dale vsaj približno enako beljakovin, kakor bi jih dale detelja in lucerna.

Od rastlin in mešanic, ki gredo več let

in ki pridejo v poštev, vzemimo v primerjavo:

	semena kg/ha
deteljnotravna mešanica:	
a) za lahke zemlje	27
b) za težje zemlje	25
travna mešanica:	
a) za lahke zemlje	37
b) za težje zemlje	35
cena v šil. po ha	ca. beljakovin v senu po ha na leto
970—1.134	427 kg
1.015—1.118	427 kg
1.259—1.395	360 kg
1.215—1.330	360 kg

ovsa z grašico in graham (kot seno) ter krmne mešanice za silažo ali krmnega ohrovt (Markstammkohl) ali ozimne grašice z laško ljuljko oz. z ržjo ali pšenico (kot seno)

Možnosti kombinacij za setev po ovsu z grašico in graham je seveda več. Vprašanje, na katerega trenutno še ni mogoče

Prof. ing. Vinko Sadar:

Izkoristimo slednjo možnost za večji in boljši pridelek krme

(Predavanje na kmetijskem visokoškolskem tednu SKZ)

(7. nadaljevanje)

V manj ugodnih krajih sejmo pravilno vrsto lucerne, pa bo najbrže šlo tudi brez mešanice. V glavnem razlikujemo dve vrsti lucerne: modro in pisano. Modra je za tople, suhe lege, pisana pa za hladnejše. Modra dela globoke korenine, pisana pa požene mnogo krepkih stranskih korenin, zato uspeva tudi na plitvejših tleh. Zelo znana pisana lucerna je stara frankovska pisana lucerna. V Nemčiji močno priporočajo staro nemško sorto Ostsaat. Ta je zelo skromna in se hitro prilagodi. Za tukajšnje kraje priporočajo dve francoski sorti. Ena od teh je sorta „de Puits“.

Da lucerna dobro uspeva, je potrebno poleg ustreznega semena tudi to, da zemljo dobro pripravimo, da izdatno gnojimo s fosforom in kalijem, da pravilno sejemo, oskrbujemo in rabimo lucerno in da zatiramo vse škodljivce. Če lucerna odreče, ne iščimo vzroka le v slabem semenu, vzrok je lahko še drugje:

1. da smo žito prenizko kosili, zakaj lucerna je v mladosti zelo občutljiva za košnjo; morda je bilo žito pregosto ali je predolgo ostalo na njivi;

2. v zemlji je morda premalo apna.

Najbolje je, da sejemo lucerno po okopavinah, ki smo jim temeljito pognojili. Zemljo zorjemo že jeseni globoko. Zemlja mora biti dobro založena s fosforom, ki pospešuje življenje v tleh.

Könekamp priporoča za pašo in košnjo to-le mešanico z lucerno:

12 kg lucerne,
6 kg pasje trave,
3 kg bele detelje.

Prvo leto je v posevku 70% lucerne in 30% pasje trave. Tedaj le kosijo. Drugo leto pa tudi pasejo. V posevku je tedaj že 50% pasje trave, 30% lucerne in 20—30% bele detelje. Tretje leto tudi pasejo do kraja leta. Tedaj pa njivo preorjejo.

Ko spuste živino na pašo, mora biti mladi posevek visok 20—35 cm. Na glavo velike živine odmerijo le 1 ar tega njivskega pašnika, torej 10 arov za 10 glav velike živine. To površino razdelijo v 10—12 čredink (pregraj). Živina se pase na dan le 3 ure zjutraj in 3 ure popoldne, skupaj 6 ur. Ostali čas preživi živina v hlevu.

Tudi pri lucerni je najvažnejše gnojenje. Vsak cent Thomasovega fosfata poveča na ha lucerne pridelek beljakovin za 1.4 q, kar bi zadostovalo za 2.200 kg mleka. Lucerna je intenzivna rastlina, zato potrebuje intenzivno gnojenje in rabo, ki vse to mnogo bolje poplača kot ostale krmne rastline. Če sejemo lucerno po žitu, ji dajmo malenkost gnoja. Sicer pa ga na splošno ne potrebuje. Dušika ni treba dati. Preveč gnoja ni dobro, ker se tedaj razpase plevel. Ko je rastlina 3

Kärntner Heimatwerk otvoril novo trgovino

Zadnji ponedeljek je deželni glavar Ferdinand Wedenig otvoril nove prostore „Koroškega doma“ v bivši hiši „Zum goldenen Anker“ v Celovcu na vogalu Gosposke ulice. Koroški deželni glavar je ob tej priložnosti poudaril pomen ustanove „Kärntner Heimatwerk“, ki ima poglobljen namen, da ohranja in oživlja domačo kulturo dežele. Kulturni referent koroške deželne vlade dvorni svetnik dr. Otmar Rudan pa je v svojem govoru opisal dosedanje uspehe te ustanove, ki je kljub kratki dobi svojega obstoja napravila veliko delo, ki je bilo do sedaj zanemarjeno v deželi, medtem ko v drugih deželah te ustanove obstojajo že dalj časa.

Po teh govorih je dr. Koschier prikazal nekaj originalnih narodnih noš, predvsem pa novo ustvarjene noše, pooblikovane po starih, ki naj bi bile v bodoče praznične noše posameznih dolin. Za doline, kjer ni znanih originalnih noš, so ustvarili celo nove, tako, da obstoja skoraj za vsako dolino Koroške posebna noša. Prav tako je prikazal posebno slavnostno nošo za ženske, ki naj bi bila enotna za vso deželo in sicer za podeželje in za mesta.

V nadaljevanju je g. ing. Steiner prikazal

Atomske eksplozije v Nevadi

V puščavi ameriške zvezne države Nevada je v torek minulega tedna eksplodirala druga, minuli torek pa tretja atomska bomba v vrsti poizkusov v letu 1955. Eksplozije, ki so jih opazovali v 120 km oddaljenem Las Vegasu, kakor tudi v 380 km oddaljenem Los Angelesu, so sličile blisku oranžne barve. Eksplozija je prisojstvovala okoli 200 vojaških opazovalcev, za katere so bili izkopani jarki kakih 4000 metrov daleč od odstrelilnega stolpa.

koroško domačo obrt in sicer tkanine in pa železnine, ki jih oblikujejo naši domači umetniki. „Ta domača obrt,“ je dejal dalje, „daje 300 ljudem življenjsko eksistenco“.

To ustanovo je brez dvoma pozdraviti in je prav, da je dobila, do sedaj le v skritih prostorih muzeja, krasne prostore z desetimi izložbami na prometni ulici. Pogrešali pa smo tako v govorih, kakor tudi potem v prikazovanju, da na Koroškem živita dva naroda in da ima prav naš narod ohranjenih še mnogo svojih domačih pristnih kulturnih vrednot, ki krasijo naše domove in ki jih občudujemo ob še živih šegah in navadah ob naših praznikih in žegnanjih. Šele, če bo „Koroški dom“ nepristransko upošteval tudi to dejstvo, bo postal resnični posrednik stare domače koroške kulture za vso deželo.

Britansko ljudstvo za koeksistenco

London. — Večina Britancev ne veruje v vojno. To je dognal tako imenovani Gallupov institut, ki je na tozadevno vprašanje dobil 59% odgovorov, da Zpad lahko mirno živi s Sovjetsko zvezo. 22% volivcev meni, da utegne priti do vojne, 19% pa jih koleba med eno in drugo možnostjo.

Jugoslovanska armada razstavlja v Egiptu

Kairo. — Teden dni je bila sedaj v egiptovskem glavnem mestu odprta razstava Jugoslovanske ljudske armade. Vzbudila je veliko zanimanje med Egipčani. Te dni bodo razstavo prenesli še v drugo največje mesto v Egiptu, Aleksandrijo.

Dunajski mednarodni velesejem

od 13. do 20. marca 1955

Moda, luksuz, gospodinjstvo, vsakdanje potrebščine / Tehnika, stroji, orodje / Kmetijska in gozdarska vzorčna razstava, prikaz živinoreje / Živila in nasladi, pokušnja vin / Razstava »tehnika v gospodinjstvu« / Sejem izumiteljev.

Posebne razstave: »Poleti v vesoljstvo danes in jutri« — »Razstava koristnih vozil in dvokoles« — Camping

Dnevno tri modne revije v velesejemski palači

Na železnih in autobusih za 25 % znižana voznina. Velesejemске izkaznice pri deželnih zbornicah za obrtno gospodarstvo, pri deželnih in okrajnih kmetijskih zbornicah in pri tozadevno z izveski označenih prodajalnicah

Dunajski velesejem bo vedno obsežnejši

Dunajski pomladanski velesejem je pred vratmi. Marljivo dokončavajo še zadnje priprave za to veliko in obsežno gospodarsko prireditve. Pripravljalnih del tudi niso mogle ovirati pogoste snežne padavine na Dunaju, ker hoče velesejemski družba izpolniti zastavljene načrte in v polni meri ustreči razstavljalcem in velesejemski publiki. Načelo je, da velesejem ni omejen samo na ozek krog trgovinskih interesentov, temveč razstava, ki naj pritegne široke plasti obiskovalcev in s tem doseže močan propagandistični učinek. V tem smislu presegajo letošnje priprave že sedaj vse, kar so dunajski velesejmi doslej nudili.

Na vključeni mednarodni razstavi vozil in dvokoles bodo trdke motornih koles, vesp in mopedov močno zastopane. Vozila in kolesa bodo razstavljena na področju Pratra v »hali narodov«, za težka vozila pa je še 1000 kvadratnih metrov na prostem na razpolago. Mladino bo po-

sebnost zanimala razstava svetovne plovbe. Za žene in gospodinje bo oddelek »tehnika v gospodinjstvu« zelo privlačna in poučna zadeva. Celotni prostor za letošnji pomladinski dunajski velesejem bo obsegal 400.000 kvadratnih metrov. Kmetijska razstava na področju Pratra bo pod geslom »višja življenjska raven na podlagi mehanizacije«.

Notranjo in prostorninsko izgradnjo dunajskega velesejma bodo v bodočih letih nadaljevali. Z nakupom zemljišč v Pratra bo mogoče izvesti nadaljnje velike gradbene načrte. V načrtu imajo namreč še gradnjo dvonadstropnih hal, kar vse bo omogočilo v bodoče še številnejšo udeležbo razstavljalcev na dunajskem velesejmu. Velika ugodnost je tudi, da so smotrno položili skozi velesejemsko področje tir cestne železnice, da publiki ni treba več izstopati pred vhodom na velesejemski prostor, temveč se lahko peljejo naravnost v središče velesejma.

Smučarski prvenstvo Slovenske fizikulture zveze

27. 2. 1955 v Št. Janžu v Rožu

Minulo nedeljo je ob sicer meglenem vremenu, a dobrih snežnih razmerah Smučarska sekcija Slovenske fizikulture zveze priredila svoje letošnje tekmovanje za zvezino prvenstvo v alpskih disciplinah. V istem okviru pa so bila tudi izvedena društvena prvenstva za Št. Janž in Bilčovs.

Ker iz tehničnih razlogov ni bilo mogoče izvesti tekmovanja v alpski kombinaciji, je tekmovalno sodišče odločilo, da se tekmuje v dveh zaporednih tekih veleslalom. Tradicionalna proga s Št. Janških Rut v Št. Janžu je bila tokrat zaradi dveh tekov nekoliko skrajšana in s tem tudi izločen sicer ne najtežji, pač pa za tekmovalce najnevarnejši del proge.

Kljub temu, da v tej zimi nihče ni imel priložnosti za temeljit trening, so tekmovalci dosegali kar zadovoljive rezultate. Kot najboljši se je izkazal mladinec Peter Nindler, član Športnega društva Zahomec, ki je prevozil progo v prvem teku v 1 minuti in 32 sekundah ter s tem dosegel najboljši čas dneva.

Rezultati:

Zvezino prvenstvo: Člani: 1. Hanzi Inzko, Št. Janž, s skupnim časom 3:15,8 za oba teka; 2. Danilo Gallob, Zahomec 3:29,5; 3. Peter Struger, Bilčovs 3:31,0; 4. Mihi Blüml, Št. Janž 3:32,5. Mladinci: 1. Peter Nindler, Zahomec 3:05,0; 2. Mihi Gabriel, Št. Janž 3:34,5; 3. Ludvik Wester, Št. Janž 3:38,5.

Društveno prvenstvo Št. Janž. Člani: 1. Hanzi Inzko 3:15,8. Mladinci: 1. Mihi Gabriel 3:34,5; 2. Ludvik Wester 3:38,5; 3. Karl Mešnik 3:45,5. Šolarji (skrajšana proga): 1. Hanzi Gabriel 2:56,0; 2. Hanzi Einspieler 3:00,0; 3. Wili Mošič 4:36,5.

Društveno prvenstvo Bilčovs. Člani: 1. Peter Struger 3:31,0; 2. Karl Ogris 4:16,5. (Mladinci in šolarji niso tekmovali.)

Tekmovalci-gostje. Člani: 1. Pepi Einspieler, Union Celovec 3:16,3.

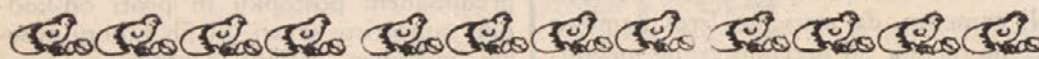
Splošna ocena: 1. Peter Nindler, Zahomec 3:05,0; 2. Hanzi Inzko, Št. Janž 3:15,8; 3. Pepi Einspieler, Union Celovec 3:16,3; 4. Franc Krasnik, ATUS Bistrica v R. 3:23,3; 5. Filip Mak, ATUS Bistrica v R. 3:25,5; 6. Danilo Gallob, Zahomec 3:29,5.

Deželno nordijsko prvenstvo v Feldkirhnu

Minulo soboto in nedeljo je Deželna smučarska zveza za Koroško in Vzhodno Tirolsko priredila v Feldkirhnu tekme za deželno prvenstvo v nordijskih disciplinah, to je v teku in skokih.

V teku čez 16 km je zmagal Franc Dernoschnig (Union Področica) z odličnim časom 56 minut. Ker je v skokih za kombinacijo zavzel 2. mesto s skoki 38,5 in 38 m, je s tem postal tudi koroški nordijski prvak 1955 z oceno 428,3.

»Zlato smučko mesta Feldkirchen« je osvojil in postal koroški prvak v smučarskih skokih znani Sigi Kostner (Radenheim) s skoki 48 in 49,5 m ter oceno 208,9. Pri tej prireditvi, katere se je udeležila vsa koroška skakalna elita, je v II. razredu članov dosegel naš Lojzek Trunk od Športnega društva Zahomec častno 6. mesto.

Elblhof - enodnevni piščanci

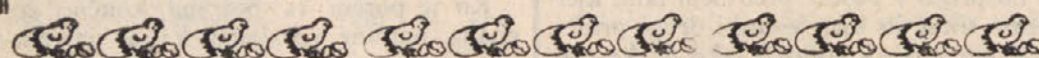
so zelo iskani, zato naprošam vse svoje cenjene odjemalce in one, ki žele postati, da že sedaj naročijo.

Oddajamo: bele Leghorn, Italijanke jerebičje barve, Rhodeländer, New Hampshire, Altsteirer, Sulmtaler in Barred-Rocks. Mlade kokoši teh pasem 10-12 tednov stare. Gosje piščance. Samo od najboljših - zdravih plemenskih živali.

Vsako sredo in četrtek - razpošiljanje in oddaja.

Po želji sortirano v kokoši in peteline. Cenik zastoj.

Geflügelzucht- u. Brutanstalt **Elblhof F. u. J. ZUBER**
CELOVEC - KLAGENFURT, Auer von Welsbachstrasse 17

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 5.30 Začetek oddaje - 5.50 Kmečka oddaja - 6.00 Glasbeni pozdrav - 7.00 Jutranji koncert - 7.55 Marsikaj zvenčnega - 9.00 Pozdrav nate - 10.00 Roman za ženo - 10.10 Medigra - 10.15 Šolska oddaja - 10.45 Mali koncert - 11.00 Šolska oddaja - 11.20 Medigra - 11.25 Šolska oddaja - 11.45 Oddaja za podeželje - 12.02 Pestro namešano - 13.00 Opoldanski koncert - 13.45 Objave - 13.55 Slovenska poročila in objave - 14.25 Specijalno za Vas - 15.00 Šolska oddaja - 17.00 Kulturne vesti - 17.30 Popoldanski koncert - 18.00 Radio nasveti - 19.55 Lokalna poročila - 00.05 Nočna oddaja.

Poročila dnevno: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 19.45, 22.00, 00.00.

Sobota, 5. marec:

9.00 Od pesmi do pesmi - od srca do srca. Športni obzorik (slov.) - 11.00 Za dobro voljo - 14.35 Pozdrav nate - 15.20 Kulturno zrcalo tedna - 15.35 Domovinski zvoki - 16.20 Kličemo mladino - 18.00 Iz parlamenta - 18.30 Za delopust (slov.) - 20.15 Vesela oddaja.

Nedelja, 6. marec:

7.25 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) - 8.00 Kmečka oddaja - 11.30 Domači koledar za mesec marc - 12.45 Zrcalo gledališča - 13.45 Ura jagrov - 14.30 Otroški oder - 15.00 Pozdrav nate - 17.00 Plesna glasba - 18.30 Šport - 20.15 Vedra oddaja.

Ponedeljek, 7. marec:

14.00 Za našo vas (slov.) - 15.45 Knjižni kotiček - 16.30 Valčki - 18.45 Koroške narodne (slov.) - 20.05 Šlagerji - 20.50 Kaj pričakuje mladina.

Torek, 8. marec:

11.20 Za dobro voljo - 14.00 Zdravniški vedež. Sem šel, sem šel čez gmajnico... (glasbena oddaja) (slov.) - 15.30 Zabavna glasba

- 15.45 Novi poklici - 19.15 Velika šansa - 20.05 „Plašč“, glasbena drama.

Sreda, 9. marec:

14.00 Ustneja ja ni... (slov.) - 15.30 Za vsakega nekaj - 15.45 Otroška ura - 18.45 Za ženo in družino (slov.) - 19.30 Glasbena posebna stran - 20.05 Orkestralni koncert.

Četrtek, 10. marec:

11.25 Nesreče v gospodinjstvu - 14.00 Razvojne črte slovenske proze. Literarna oddaja (slov.) - 15.45 Koroški umetniki in njih dela - 18.30 Tukaj govori UNESCO - 18.45 Kmečka oddaja - 19.30 Philips revija - 20.05 Pri nas doma - 20.45 Operni koncert.

Petek, 11. marec:

14.00 Trdi orehi (Zanke in uganke za našo mladino) (slov.) - 16.00 Komorna glasba - 18.45 Za vseole ljudi (slov.) - 19.15 Zgrabi srečo - 20.05 Slušna igra - 21.20 Glasba iz vsega sveta.

RADIO LJUBLJANA

Dnevne oddaje razen ob nedeljah: 5.00 Dobro jutro, dragi poslušalci - 6.30 Pregled tiska - 7.10 Jutranji orkestralni spored - 7.30 Gospodinjški nasveti - 7.40 Zabavna glasba - 11.00 Radijski koledar - 12.00 Kmetijski nasveti ali kmetijska univerza - 12.45 Zabavna glasba - 13.10 Opoldanski koncert - 14.10 Melodije za razvedrilo - 15.15 Lahka glasba - 16.10 Utrinki iz literature - 16.30 Zeleli ste - poslušajte! - 19.00 Radijski dnevnik - 23.00 Oddaja za tujino.

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 12.30, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 5. marec:

11.15 Pisan drobiž za pionirje - 12.10 Pohorski fantje pojo in igrajo - 13.00 Okno v svet - 17.10 Glasbene uganke - 18.00 Jezikovni pogovori - 18.15 Pesmi za naše male - 18.30 Zanimivosti iz znanosti in tehnike - 20.00 Pisan sobotni večer.

Nedelja, 6. marec:

8.15 Domače pesmi - 9.00 Otroška predstava - 10.00 Družinski pogovori - 12.10 Slovenske narodne - 13.00 Pol ure za našo vas - 13.30 Zeleli ste - poslušajte - 17.00 Prežihov Voranc: Ljubezen na odoru - 20.15 Večerni operni koncert.

Ponedeljek, 7. marec:

11.15 Šolska ura za višjo stopnjo - 13.00 Nove knjige - 14.00 Glasbeni leksikon - 15.30 Šolska ura za nižjo stopnjo - 18.30 Zdravstveni nasveti - 20.15 Koncert v počastitev mednarodnega dneva žena.

Torek, 8. marec:

11.15 Cicibanom dober dan - 12.10 20 minut z Veselimi godci - 13.00 Zanimivosti iz znanosti in tehnike - 15.45 Domači napravi - 18.00 Kulturni pregled - 18.30 Športni tednik - 20.30 Radijska igra: Operacija Altmarm.

Sreda, 9. marec:

11.15 Šolska ura za nižjo stopnjo - 11.45 Slovenske narodne pesmi - 13.00 Jezikovni pogovori - 13.15 Za veselo popoldne - 15.30 Šolska ura za višjo stopnjo - 18.15 Glasbeni mozaik - 20.00 Pelleas in Melisande, opera.

Četrtek, 10. marec:

11.15 Za pionirje - 12.10 Igra godba na pihala - 13.00 Ljudsko-prosvetni obzorik - 18.00 Okno v svet - 18.10 „Pesem skozi stoletja“ - 18.30 Modni kotiček - 20.00 Domače aktualnosti - 20.15 „Četrtek večer“ domačih pesmi.

Petek, 11. marec:

11.15 Cicibanom dober dan - 12.10 Slovenske narodne pesmi - 14.00 Za pionirje - 15.15 Igra trio Dorka Škoberneta - 18.00 Družinski pogovori - 18.10 Umetne in narodne pesmi - 18.45 15 minut z Avgustom Stankom - 20.15 Iz del Cesarja Francka.